

ԱՌԱԿՆԵՐՈՒ ԳԻՐՔԸ

ԱՌԱԿՆԵՐՈՒ ԳԻՐՔԸ

1

- Ի սրայէլի թագաւորին – Դաւիթի որդիին – Սողոմոնի առակները՝
- 2 Իմաստութիւնն ու խրատը գիտնալու համար,
՝Շանճարին խօսքերը հասկնալու համար,
- 3 Իմաստութեան կրթութիւնը ընդունելու համար,
Այսինքն՝ արդարութիւնը, իրաւունքը եւ ուղղամտութիւնը,
- 4 Միամիտներուն խորագիտութիւն տալու համար,
Ու երիտասարդներուն՝ գիտութիւն եւ մտախոհութիւն.
- 5 Իմաստունը թող լսէ՝ որ **իր** հմտութիւնը աւելցնէ,
Ու խելացի մարդը՝ որ ^բառաջնորդութիւն ստանայ
- 6 Առակն ու այլաբանութիւնը հասկնալու համար,
Նաեւ իմաստուններուն խօսքերը եւ անոնց հանելուկները.–

ԽՐԱՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻՆ

- 7 Իմաստութեան սկիզբը ^գՏէրոջ վախն է,
Բայց յիմարները իմաստութիւնն ու կրթութիւնը կ'արհամարհեն:
- 8 Որդեա՛կս, մտի՛կ ըրէ քու հօրդ խրատը,
Ու **երեսէ** մի՛ ձգեր քու մօրդ ^դուսուցումը.
- 9 Արդարեւ անոնք քու գլուխիդ շնորհքի ծաղկեպսակ պիտի ըլլան,
Եւ քու վիզիդ՝ մանեակներ:
- 10 Որդեա՛կս, եթէ մեղաւորները ուզեն քեզ հրապուրել,
Դուն **անոնց** հաւանութիւն մի՛ տար:
- 11 Եթէ ըսեն. «Եկո՛ւր մեզի հետ,
Արիւնցի համար դարա՛ն մտնենք,
Անմեղ մարդուն համար առանց ^եպատճառի պահուրտի՛նք,
- 12 ^զԴժոխքին պէս զանոնք ողջ-ողջ կլլենք,
Ամբողջութեամբ՝ գուրը իջնողներուն պէս.
- 13 Ամէն տեսակ թանկարժէք ապրանք գտնենք,
Ու մեր տունները աւարով լեցնենք.
- 14 Զու վիճակդ մե՛ր մէջ ձգէ,
Բոլորս մէ՛կ քսակ ունենանք».
- 15 Որդեա՛կս, անոնց հետ ճամբայ մի՛ երթար,

^ա Եբր.՝ Խելացութեան

^բ Կամ՝ խոհեմութիւն

^գ Եբր.՝ Եհովայի

^դ Եբր.՝ օրէնքը

^ե Եբր.՝ վճարումի

^զ Այսինքն՝ Մեռած անձերու կայանին

Անոնց շաւիղէն ոտքերդ ^Էհեռո՛ւ պահէ՛՛:

- 16 Զանի որ անոնց ոտքերը դէպի չարութիւն կը վազեն, եւ արիւն թափելու կը շտապեն:
- 17 Ի՛րապէս ^Ըընդունայն ցանց կը տարածուի Ամէն թելաւորի աչքերուն առջեւ.
- 18 Անոնք իրե՛նց արիւնիս համար դարան կը մտնեն, եւ իրե՛նց անձին համար կը պահուըտին:
- 19 Ա՛յսպէս են ուղիները ամէն ագահութեամբ վաստկողի. **Ագահութիւնը** ^Րիրեն անձնատուր եղողներուն՝ կեանքը կը յափշտակէ:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԿԱՆՉԷ

- 20 Իմաստութիւնը դուրսը ցնծութեամբ կը գոչէ, Ու հրապարակներու մէջ իր ձայնը լսել կու տայ.
- 21 Ան ^Ժաղմկալից գլխաւոր վայրերը, եւ դռներուն մուտքը կը գոչէ, Ու քաղաքին մէջ իր խօսքերը կ'արտասանէ.
- 22 «Ո՛վ միամիտներ, մինչեւ ե՞րբ միամտութիւնը պիտի սիրէք, **Մինչեւ ե՞րբ** ծաղրողները պիտի ՚խխորժին ծաղրելէ, եւ անմիտները պիտի ատեն գիտութիւնը:
- 23 Դարձէ՛ք իմ ազդարարութեանս. Ահա՛ իմ Հոգիս ձեր վրայ պիտի ՚թափեմ, Իմ խօսքերս ձեզի պիտի հասկցնեմ:
- 24 Զանի ես կանչեցի ու դուք մերժեցիք լսել, Ձեռքս երկարեցի բայց ո՛չ մէկը ուշադիր եղաւ,
- 25 Հապա բոլոր խրատներս մերժեցիք եւ ազդարարութիւնս չուզեցիք,
- 26 Ես ալ ձեր ձախորդութեան վրայ պիտի ծիծաղիմ, Ու պիտի ծաղրեմ՝ երբ ձեր երկիւղը հասնի,
- 27 Երբ ձեր երկիւղը աներումի պէս հասնի, Ձեր ձախորդութիւնը փոթորիկի պէս ^Լպատահի, եւ ձեր վրայ տագնապ ու տուայտանք գան:
- 28 Այն ատեն ինծի պիտի գոչեն՝ բայց պիտի չպատասխանեմ, Զիս ^Լփութով պիտի փնտռեն ու պիտի չկարենան գտնել,

^Է Եբբ.՝ արգիլէ՛

^Ը Եբբ.՝ ձրի

^Ր Եբբ.՝ իր տէրերուն

^Ժ Եբբ.՝ գոռացող

^Ի Եբբ.՝ ցանկան

^Լ Եբբ.՝ բխեցնեմ

^Լ Եբբ.՝ գայ

- 29 Որովհետեւ գիտութիւնը ատեցին
Ու Տէրոջ վախը չընտրեցին:
- 30 Իմ խրատներս չուզեցին
Եւ բոլոր ազդարարութիւններս ⁴անարգեցին,
- 31 Հետեւաբար իրենց ճամբային պտուղէն պիտի ուտեն,
Ու իրենց խորհուրդներով պիտի կշտանան.
- 32 Արդարեւ միամիտներուն ուխտադրութիւնը զիրենք պիտի մեռցնէ,
Եւ անմիտներուն անդորրութիւնը զիրենք պիտի կորսնցնէ.
- 33 Բայց ինձի մտիկ ընողը ապահովութեամբ պիտի բնակի,
Ու չարիքներու երկիւղէն անխռով պիտի ըլլայ»:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

2

- Որդեա՛կս, եթէ իմ խօսքերս ընդունիս
Եւ պատուիրաններս քովդ պահես,
- 2 Որպէսզի ականջդ իմաստութեան ուշադիր ըլլայ
Ու սիրտդ հանճարին բանաս,
- 3 Եթէ դուն խելացութիւնը **քեզի** կանչես
Եւ ձայնդ հանճարին [՝]ուղղես,
- 4 Եթէ զայն արծաթի պէս փնտռես
Ու պահուած գանձերու պէս խնդրես,
- 5 Այն ատեն Տէրոջ վախը պիտի հասկնաս
Եւ Աստուծոյ գիտութիւնը պիտի գտնես:.
- 6 Արդարեւ իմաստութիւնը Տէ՛րը կու տայ,
Գիտութիւնն ու հանճարը անո՛ր բերանէն են:
- 7 Ան ուղիղներուն ^բխոհականութիւն կը վերապահէ.
Ինք է պարկեշտութեամբ ընթացողներուն վահանը,
- 8 Որպէսզի իրաւունքի ուղիները պաշտպանէ
Եւ իր բարեպաշտներուն ճամբան պահէ:
- 9 Այն ատեն արդարութիւնը, իրաւունքը եւ ուղղամտութիւնը,
Ամէն լաւ արահետ պիտի հասկնաս:
- 10 Երբ իմաստութիւնը քու սիրտիդ մէջ մտնէ
Եւ գիտութիւնը քու անձիդ հաճելի ըլլայ,
- 11 Մտախոհութիւնը քեզ պիտի պահէ
Ու հանճարը քեզ պիտի պաշտպանէ.
- 12 Որպէսզի քեզ ազատէ չար **մարդուն** ճամբայէն,
Նենգութիւններ խօսող մարդէն,
- 13 **Անոնցմէ՛** որոնք ուղղամտութեան ուղիները լքեր են,

[՛] Եբբ.՝ արշալոյսին

⁴ Կամ՝ մերժեցին

[՝] Եբբ.՝ տաս

^բ Կամ՝ փրկութիւն

Որպէսզի խաւար ճամբաներու մէջ քալեն.

- 14 Անոնք չարիք ընելով կ'ուրախանան,
Ու չարին նենգութիւններով կը խայտան.
- 15 Անոնց ուղիները ծուռ են,
Եւ իրենց արահետը խարդախ է:
- 16 Որպէսզի քեզ ազատէ օտար կնոջմէն,
Շողոքորթութիւն խօսող օտարագգիէն,
- 17 Որ իր երիտասարդութեան մտերիմը կը լքէ
Ու իր Աստուծոյն ուխտը կը մոռնայ.
- 18 Արդարեւ անոր տունը մահուան կը ֊տանի,
Եւ անոր արահետները՝ ուրուականներուն.
- 19 Անոր գացողներէն ո՛չ մէկը կը վերադառնայ,
Ո՛չ ալ կեանքի ուղիներուն կը հասնի:
- 20 Որպէսզի բարի մարդոց ճամբան երթաս,
Եւ արդարներուն ուղիները պահես.
- 21 Արդարեւ ուղիղները երկրի վրայ պիտի բնակին,
Ու պարկեշտները անոր մէջ պիտի մնան,
- 22 Բայց ամբարիշտները երկրէն պիտի բնաջնջուին,
Եւ անհաւատարիմները անկէ պիտի խլուին:

ՅՈՐԴՈՐ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒՆ

3

Որդեա՛կս, մի՛ մոռնար իմ ^աուսուցումս,
Հապա քու սիրտդ թող պահէ իմ պատուիրաններս.

- 2 Որովհետեւ քեզի երկար օրեր, կեանքի տարիներ
Եւ ^բյաջողութիւն պիտի աւելցնեն:
- 3 Կարեկցութիւնն ու ճշմարտութիւնը քեզ թող չլքեն.
Կապէ՛ զանոնք քու վիզիդ,
Գրէ՛ զանոնք սիրտիդ տախտակին վրայ:
- 4 Այն ատեն Աստուծոյ եւ մարդոց ֊առջեւ
Շնորհք ու բարի համարում պիտի գտնես:
- 5 Տէրո՛ջ վստահէ ամբողջ սիրտովդ,
Ու քու խելքիդ մի՛ ^դապաւինիր.
- 6 Զայն ճանջցիր քու բոլոր ճամբաներուդ մէջ,
Եւ ինք պիտի շտկէ քու ուղիներդ:
- 7 Զու աչքերուդ իմաստուն մի՛ ըլլար.

- ^գ Եբբ.՝ ծռի
- ^ա Եբբ.՝ օրէնքս
- ^բ Եբբ.՝ խաղաղութիւն
- ^գ Եբբ.՝ աչքերուն
- ^դ Եբբ.՝ կռթնիր

Վախցի՛ր Տէրոջմէն ու հեռացի՛ր չարութենէ:

- 8 Ասիկա քու ^Եջիղերուդ առողջութիւն պիտի ըլլայ,
Եւ ոսկորներուդ՝ ^Գպարարտութիւն:
- 9 Պատուէ՛ Տէրը քու ստացուածքովդ
Ու բոլոր բերքերուդ՝ ^Եերախայրիքով,
- 10 Եւ քու ամբարներդ առատութեամբ պիտի լեցուին,
Ու հնձաններէդ քաղցուն դուրս պիտի թափի:
- 11 Որդեա՛կս, Տէրոջ պատիժը մի՛ անարգեր,
Ու անոր յանդիմանութենէն մի՛ զգուիր.
- 12 Որովհետեւ Տէրը իր սիրելին կը յանդիմանէ,
Ինչպէս հայր մը իր որդին՝ ^Ըոր կ'ընդունի՞:
- 13 Երանի՛ այն մարդուն՝ որ իմաստութիւն կը գտնէ,
Եւ այն մարդուն՝ որ հանճար կը ստանայ.
- 14 Արդարեւ անոր ^Քշահը արծաթի շահէն ավելի լաւ է,
Ու անոր ^Ժեկամուտը՝ ընտիր ոսկիէն:
- 15 Անհկա մարգարիտներէն պատուական է,
Եւ քու բոլոր բաղձալի բաներդ չեն կրնար անոր հաւասարիլ:
- 16 Անոր աջ ձեռքին մէջ օրերու երկարութիւն կայ,
Եւ ձախ ձեռքին մէջ՝ հարստութիւն ու փառք:
- 17 Անոր ճամբաները հաճոյալի ճամբաներ են,
Եւ անոր բոլոր շաւիղները խաղաղութիւն են:
- 18 Ան իրեն կառչողներուն կեանքի ծառ է,
Ու զինք բռնողները երանելի կ'ըլլան:
- 19 Տէրը իմաստութեամբ հիմնեց երկիրը,
Եւ հանճարով հաստատեց երկինքը.
- 20 Անոր գիտութեամբ անդունդները ճեղքուեցան,
Ու նօսր ամպերը ցօղ կը կաթեցնեն:
- 21 Որդեա՛կս, ասոնք քու աչքերուդ առջեւէն թող չհեռանան.
Խոհականութիւնն ու մտախոհութիւնը **քո՛վդ** պահէ,
- 22 Որ քու անձիդ կեանք ըլլան,
Եւ քու վիզիդ՝ ^Իզարդ:
- 23 Այն ատեն ճամբադ ապահովութեամբ պիտի քալես
Ու ոտքդ պիտի չսահի:
- 24 Եթէ պառկիս՝ պիտի չվախնաս.

^Ե Կամ՝ պորտիդ

^Գ Եբբ.՝ խմելիք

^Ե Եբբ.՝ առաջիններով

^Ը Եբբ.՝ որուն կը հաճի

^Ք Եբբ.՝ վաճառականութիւնը

^Ժ Եբբ.՝ բերքը

^Ի Եբբ.՝ շնորհք

- Պիտի պառկիս եւ քունդ քաղցր պիտի ըլլայ:
- 25 Պիտի չվախնաս յանկարծահաս երկիւղէն,
Ո՛չ ալ ամբարիշտներուն՝ Կալերումէն՝ երբ գայ.
- 26 Որովհետեւ Տէ՛րը պիտի ըլլայ քու յոյսդ,
Եւ ոտքդ պիտի պահէ՝ որպէսզի չբռնուի:
- 27 Մի՛ մերժեր բարիք **ընել**^Խ կարօտ եղողին՝,
Երբ ձեռքդ մէջ **գայն** ընելու գօրութիւն կայ.
- 28 Զու ընկերիդ **բնաւ** մի՛ ըսեր. «Գնա՛, ու դա՛րձեալ եկուր.
Վաղը կու տամ», երբ ^Ցխնդրածը քովդ ունիս:
- 29 Զու ընկերիդ դէմ չարիք մի՛ նիւթեր,
Զանի ան վստահութեամբ քեզի հետ կը բնակի:
- 30 Առանց ^Կպատճառի մի՛ վիճիր մարդու մը հետ,
Եթէ ան քեզի չարիք ըրած չէ:
- 31 Բռնաւոր մարդուն մի՛ նախանձիր,
Եւ անոր ճամբաներէն ո՛չ մէկը ընտրէ.
- 32 Որովհետեւ խարդախ **մարդը** Տէրոջ առջեւ գարշելի է,
Բայց իր մտերմութիւնը ուղիղներուն հետ է:
- 33 Ամբարիշտին տան մէջ Տէրոջ անէծքը կայ,
Բայց ինք կ'օրհնէ արդարներուն բնակարանը:
- 34 Անշո՛ւշտ ինք ծաղրողները կը ծաղրէ,
Իսկ հեզերուն շնորհք կու տայ:
- 35 Իմաստունները փառք պիտի ժառանգեն,
Բայց անմիտներուն բարձրանալը անարգանք պիտի ըլլայ:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՕԳՈՒՏՆԵՐԸ

4

- Որդիներ՛, լսեցէ՛ք **ձեր** հօր խրատը,
Եւ ուշադի՛ր եղէք՝ որպէսզի խելացութիւնը գիտնաք.
- 2 Որովհետեւ ձեզի լաւ կրթութիւն կու տամ,
Իմ ^Մուսուցումս մի՛ լքէք:
- 3 Արդարեւ ես իմ հօրս որդին էի,
Փափուկ եւ մէկ հատիկ՝ իմ մօրս առջեւ:
- 4 Անիկա ինձի կը սորվեցնէր ու կ'ըսէր.
«Զու սիրտդ իմ խօսքերս թող պահէ,
Իմ պատուիրաններս պահէ եւ ապրի:
- 5 Իմաստութի՛ւն ստացիր, խելացութի՛ւն ստացիր.

^Է Կամ՝ արշաւանքէն

^Խ Եբբ.՝ անոր տէրերուն

^Յ Եբբ.՝ գայն

^Կ Եբբ.՝ վճարումի

^Մ Եբբ.՝ օրէնքս

Մի՛ մոռնար, ու մի՛ շեղիր բերանիս խօսքերէն:

6 Մի՛ լքեր զայն, եւ ան քեզ պիտի պահէ.

Սիրէ՛ զայն, եւ ան քեզ պիտի պաշտպանէ:

7 Գլխաւոր **բանը** իմաստութիւնն է. իմաստութի՛ւն ստացիր,
Ու բոլոր ^բվաստկածներուդ հետ խելացութի՛ւն ստացիր:

8 Զայն մեծարէ՛, եւ ան քեզ պիտի բարձրացնէ.

Եթէ զայն գրկես, քեզ պիտի պատուէ:

9 Ան քու գլուխիդ շնորհքի ծաղկեպսակ պիտի դնէ.

Զեզի շքեղ թագ պիտի յանձնէ»:

10 Մտի՛կ ըրէ, որդեա՛կս, եւ ընդունէ՛ խօսքերս,

Ու կեանքիդ տարիները պիտի շատնան:

11 Զեզի **քալել** սորվեցուցի իմաստութեան ճամբային մէջ,
Զեզ ^գառաջնորդեցի ուղղամտութեան արահետներուն մէջ,

12 **Որպէսզի** քալելու ատենդ ոտքիդ քայլերը ^դչկաշկանդուիմ,
Եւ վազելու ատենդ չգայթիս:

13 Ամո՛ւր բռնէ խրատը, ու **բնաւ** մի՛ թողուր.

Պահէ՛ զայն, որովհետեւ ա՛ն է քու կեանքդ:

14 Ամբարիշտներուն ճամբայէն մի՛ երթար,

Ու չարերուն ուղիին մէջ մի՛ քալեր.

15 Անկէ խուսափէ՛, անոր քովէն մի՛ անցնիր.

Անկէ շեղէ՛ եւ ^եհեռացի՛ր.

16 Որովհետեւ անոնք մինչեւ որ չարիք չընեն՝ չեն քնանար,

Ու եթէ **մէկը** ^գչտապալեն՝ իրենց քունը կը փախչի:

17 Արդարեւ անոնք ամբարշտութեան հացը կ'ուտեն,

Եւ բռնութեան գինին կը խմեն.

18 Բայց արդարներուն ուղին պայծառացող լոյսին պէս է,

Որ հետզհետէ կը ^էշողայ՝ մինչեւ որ ^բկատարեալ օր ըլլայ:

19 Ամբարիշտներուն ճամբան մթութեան պէս է,

Ու չեն գիտեր թէ ի՛նչպէս պիտի գայթին:

20 Որդեա՛կս, ուշադի՛ր եղիր իմ հրահանգներուս,

Դարձո՛ւր ականջներդ իմ խօսքերուս:

21 Անոնք քու աչքերուդ առջեւէն թող չհեռանան,

Պահէ՛ զանոնք սիրտիդ մէջ.

22 Որովհետեւ անոնք կեանք են զիրենք գտնողներուն,

^բ Եբբ.՝ ինչքիդ

^գ Եբբ.՝ քալեցուցի

^դ Եբբ.՝ տագնապին

^ե Եբբ.՝ անդիէ՛ն անցիր

^զ Եբբ.՝ չգայթեցնեն

^է Եբբ.՝ լուսաւորուի

^բ Եբբ.՝ հաստատ

Եւ առողջութիւն՝ անոնց ամբողջ մարմինին:

- 23 Պահէ՛ սիրտդ ամբողջ զգուշութեամբ,
Զանի որ կեանքի Քաղբիւրները անկէ են:
- 24 Մեկուսացո՛ւր քեզմէ ծուռ բերանը,
Հեռացո՛ւր քեզմէ խարդախ շրթունքը:
- 25 Զու աչքերդ դիմացը թող նային,
Ու կոպերդ ուղղէ՛ դէպի առջեւդ:
- 26 Ոտքերուդ արահետները ժքնէ՛,
Եւ բոլոր ճամբաներդ թող հաստատուին:
- 27 Աջ կամ ձախ կողմ մի՛ շեղիր,
Ոտքդ չարութենէն հեռացո՛ւր:

ԶԳՈՒՇԱՅՈՒՄ ԾՆՈՒԹԵԱՆ ԴԷՍ

5

- Որդեա՛կս, ուշադի՛ր եղիր իմաստութեանս,
Եւ դարձո՛ւր ականջդ իմ հանճարիս,
- 2 Որպէսզի մտախոհութեան ուշադիր ըլլաս,
Ու շրթունքդ գիտութիւնը պահէ:
- 3 Արդարեւ օտար կնոջ շրթունքէն մեղրախորիսիս կը կաթի,
Եւ անոր քիմքը իւղէն կակուղ է.
- 4 Բայց անոր վախճանը օշինդրի պէս դառն է,
Ու երկսայրի սուրի պէս սրածայր:
- 5 Անոր ոտքերը մահուան ^ակը տանին՝,
Եւ անոր քայլերը ^բդժոխք կը ^գհասնին:
- 6 Անոր արահետները ^դանկայուն են, ու չես կրնար զանոնք ճանչնալ,
Որպէսզի կեանքի ուղից ^եչքննես:
- 7 Ուստի հիմա, որդիներ՛, մտի՛կ ըրէք ինձի,
Եւ մի՛ շեղիք բերանիս խօսքերէն:
- 8 Հեռացո՛ւր ճամբադ ^զայդ կնոջմէն՝,
Ու մի՛ մօտենար անոր տան դրան.
- 9 Որ քու վայելչութիւնդ ուրիշներու չտաս,

^բ Եբբ.՝ ելքերը

^գ Եբբ.՝ կշռէ՛

^ա Եբբ.՝ կ'իջեցնեն

^բ Այսինքն՝ մեռած անձերու կայան

^գ Եբբ.՝ տանին

^դ Եբբ.՝ շարժական

^ե Եբբ.՝ չկշռես

^զ Եբբ.՝ անկէ

Եւ տարիներդ՝ անգութ **մարդուն**։

- 10 Որ օտարները քու զօրութենէդ չկշտանան,
«Վաստակդ օտարագգիներուն ^Բտունը չմտնէ»։
- 11 Որ վերջին **օրերդ** ^Քչհառաչես՝
Երբ քու մարմինդ եւ անդամներդ ^Ժհիւծած ըլլան,
- 12 Ու չըսես. «Ի՛նչպէս խրատը ատեցի,
Եւ սիրտս ազդարարութիւնը ^Իհանարգեց։
- 13 Ուսուցիչներուս խօսքը մտիկ չըրի,
Ականջս ինծի սորվեցնողներուն չդարձուցի։
- 14 Զիչ մնաց որ ամէն **տեսակ** ձայնորդութեան հանդիպէի
Համախմբումին ու համայնքին մէջ»։
- 15 Զո՛ւ ջրամբարէդ ջուր խմէ,
Զո՛ւ ջրհորիդ մէջ հոսող ջուրէն։
- 16 **Միթէ** աղբիւրներդ դուրսը տարածուելո՞ւ են,
Կամ ջուրի առուները՝ հրապարակներուն մէջ։
- 17 Անոնք միայն քուկդ թող ըլլան,
Ո՛չ թէ քուկդ եւ օտարներուն։
- 18 Զու աղբիւրդ օրհնեա՛լ ըլլայ,
Ու երիտասարդութեանդ կնոջ հետ ուրախացի՛ր։
- 19 Ան **քեզի** սիրատենչ եղնիկի **պէս** թող ըլլայ,
Եւ շնորհալի այծեամի **պէս**։
Ամէն ատեն անոր ստինքները քեզ թող յագեցնեն,
Ու շարունակ անոր սիրով ^Լզմայլէ՛։
- 20 Ինչո՞ւ, որդեա՛կս, օտար **կնոջ** մը զմայլիս,
Օտարագգիին ծոցը գրկես։
- 21 Արդարեւ մարդուն ճամբաները Տէրոջ աչքերուն առջեւ են,
Եւ **ինք** անոր բոլոր ^Խքայլերը կը ^Յքննէ։
- 22 Ամբարիշտին անօրէնութիւնները զինք պիտի բռնեն.
Իր մեղքին պարաններով պիտի ^Կկապուի։
- 23 Ան խրատի պակասէն պիտի մեռնի,

^Կ Եբբ.՝ Տքնութեան վաստակդ

^Բ Եբբ.՝ տան մէջ չըլլայ

^Ք Եբբ.՝ չգոռաս

^Ժ Եբբ.՝ սպառած

^Ի Կամ՝ մերժեց

^Լ Եբբ.՝ զգլխէ

^Խ Եբբ.՝ արահետները

^Յ Եբբ.՝ կշռէ

^Կ Եբբ.՝ բռնուի

Իր մեծ յիմարութեամբ պիտի մոլորի:

ԱԻԵԼԻ ԶԳՈՒՇԱՅՈՒՄ

6

Որդեա՛կս, եթէ ընկերիդ համար երաշխաւոր եղար,
Կամ օտար մարդու մը համար «գրաւական տուիր»,^ա

2 Զու բերանիդ խօսքերով որոգայթի մէջ ինկար,
Բերանիդ խօսքերով բռնուեցար:

3 Որդեա՛կս, հիմա սա՛ ըրէ, որպէսզի ազատիս,
Զանի ընկերիդ ձեռքը ^բի՛նկար.—
Գնա՛, «խոնարհէ՛,
Պնդէ՛ ընկերիդ.

4 Աչքերուդ քուն մի՛ տար,
Ո՛չ ալ կոպերուդ՝ մրափ.

5 Ազատէ՛ քեզ, ինչպէս այժեամը կ՛ազատի որսորդի՛ն ձեռքէն,
Կամ ճնճողուկը՝ թռչնորսին ձեռքէն:

6 Ո՛վ ծոյլ, գնա՛ մրջիւնին,
Տե՛ս անոր ճամբաները եւ իմաստո՛ւն եղիր.

7 Որովհետեւ ան **թէ՛ւ** մեծաւոր,
Ոստիկան կամ կառավարիչ չունի,

8 Իր ^դկերակուրը ամառը կը պատրաստէ,
Իր ուտելիքը հունձքի ատեն կը ժողվէ:

9 Ո՛վ ծոյլ, մինչեւ ե՞րբ պիտի պառկիս,
Զունէդ ե՞րբ պիտի արթննաս:

10 **Եթէ՛** քիչ մը քնանաս, քիչ մը մրափես,
Եւ քիչ մը ձեռքերդ ծալես՝ ննջելու համար,

11 Զու թշուառութիւնդ ճամբորդի մը պէս պիտի գայ,
Ու կարօտութիւնդ՝ վահանակիր մարդու պէս:

12 ^եՉար մարդը, անօրէն մարդը
Ծուռ բերանով կը շրջի.

13 Ան իր աչքերով նշան կ'ընէ,
Ոտքերով կը խօսի,
Ու մատներով կը սորվեցնէ:

14 Անոր սիրտին մէջ նենգութիւն կայ.
Միշտ չարիք կը նիւթ **ու** կռիւներ կը ծագեցնէ:

15 Հետեւաբար անոր ձախորդութիւնը յանկարծ պիտի գայ.

^ա Եբբ.՝ ակերդ գարկիր

^բ Եբբ.՝ մտար

^գ Կամ՝ հպատակէ՛

^դ Եբբ.՝ հացը

^ե Եբբ.՝ Բելիարի

Յանկարծ պիտի կոտրուի, եւ **անոր** դարման պիտի չըլլայ:

- 16 Տէրը սա՛ վեց բանը կ'ատէ,
Ու անոր հոգիին առջեւ եօթը բան գարշելի է.–
- 17 Գոռոզ աչքեր, ստախօս լեզու,
Անմեղ արիւն թափող ձեռքեր,
- 18 Անօրէն հնարք նիւթող սիրտ,
Չարութեան համար շտապելով վազող ոտքեր,
- 19 Սուտեր արտաբերող ^գսուտ վկայ,
Ու եղբայրներու մէջ կռիւներ ծագեցնող **մարդ**:

ՇՆՈՒԹԵՆԷ ԶԳՈՒՇԱՅՈՒՄ

- 20 Որդեա՛կս, պահէ՛ քու հօրդ պատուիրանը,
Եւ **երեսէ** մի՛ ձգեր մօրդ ^էուսուցումը.
- 21 Զանոնք շարունակ կապէ՛ քու սիրտիդ վրայ,
Զանոնք կախէ՛ վիզէդ:
- 22 Երբ քալես՝ ^ըանոնք քեզ պիտի առաջնորդեն,
Երբ քնանաս՝ քեզ պիտի պահպանեն,
Ու **երբ** արթննաս՝ քեզի հետ պիտի խօսակցին:
- 23 Արդարեւ պատուիրանը ճրագ է, եւ ^բուսուցումը՝ լոյս.
Խրատն ու ազդարարութիւնները կեանքի ճամբայ են,
- 24 Որպէսզի քեզ պահեն վատ կնոջմէն,
Օտարազգիին շողոքորթող լեզուէն:
- 25 Սիրտիդ մէջ անոր գեղեցկութեան մի՛ ցանկար,
Ու քեզ թող չգրաւէ իր կոպերով.
- 26 Որովհետեւ պոռնիկ կնոջ պատճառով
Մարդ նոյնիսկ հացի նկանակի մը **կարօտ կ'ըլլայ**,
Եւ **շնացող** առնակինը պատուական անձը կ'որսայ:
- 27 **Կարելի**^օ է որ մէկը իր ծոցը կրակ դնէ,
Ու անոր հագուստները չայրին:
- 28 **Կարելի**^օ է որ մէկը **կրակի** կայծերու վրայ քալէ,
Եւ անոր ոտքերը չայրին:
- 29 Ա՛յդպէս է իր ընկերին կնոջ քով գացողն ալ.
Ո՛վ որ անոր դպչի՝ անմեղ չ'ըլլար:
- 30 Գողը չեն արհամարհեր, երբ անօթի ըլլալով գողնայ՝
Իր ^ժփորը կշտացնելու համար.
- 31 Սակայն եթէ բռնուի՝ եօթնապատիկ պիտի հատուցանէ,

- ^գ Կամ՝ կեղծ
- ^է Երբ.՝ օրէնքը
- ^ը Երբ.՝ ան
- ^բ Երբ.՝ օրէնքը
- ^ժ Երբ.՝ անձը

ԱՌԱՎՆԵՐՈՒ ԳԻՐԶԸ

Իր տան ամբողջ ստացուածքը պիտի տայ:

32 Կնոջ մը հետ շնութիւն ընողը պակասամիտ է.

Ասիկա ընողը իր անձը կը փճացնէ:

33 Ան վէրք եւ անարգանք կը գտնէ,

Ու անոր նախատինքը անջնջելի է:

34 Արդարեւ նախանձախնդրութիւնը ՚ամուսինին ցասումն է,

Եւ ան վրէժխնդրութեան օրը չի խնայեր.

35 Ան ո՛չ մէկ փրկանքի ՚ուշադրութիւն պիտի դարձնէ՝,

Ո՛չ ալ պիտի ուզէ, նոյնիսկ եթէ կաշառքը շատցնես:

7

Որդեա՛կս, պահէ՛ իմ խօսքերս,

Ու քո՛վդ ամբարէ պատուիրաններս:

2 Պահէ՛ իմ պատուիրաններս՝ որ ապրիս,

Նաեւ ՚ուսուցումս՝ քու աչքերուդ բիբին պէս:

3 Կապէ՛ զանոնք մատներուդ վրայ.

Գրէ՛ զանոնք սիրտիդ տախտակին վրայ:

4 Ըսէ՛ իմաստութեան. «Դուն իմ քոյրս ես»,

Ու խելացութիւնը «ծանօթ» կոչէ.

5 Որպէսզի քեզ օտար կնոջմէն պահեն,

Շողոքորթութեամբ խօսող օտարագրիէն:

ԱՆԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԿԻՆԸ

6 Արդարեւ իմ տանս պատուհանէն՝

Իմ վանդակափեղկէս նայեցայ,

7 Եւ միամիտներուն մէջ տեսայ,

Պերիտասարդներուն մէջ նկատեցի պակասամիտ պատանի մը,

8 Որ փողոցին մէջ ՚այդ կնոջ՝ տան անկիւնին քովէն կ'անցներ,

Եւ անոր տան Եճամբան բռնեց՝:

9 Մթնշաղիւն, Պերբ օրը տարածամեցաւ՝

^h Եբբ.՝ զօրաւոր մարդուն

ⁱ Եբբ.՝ երես պիտի վերցնէ

^u Եբբ.՝ պահէ, կամ՝ ծածկէ

^p Եբբ.՝ օրէնքս

^q Եբբ.՝ որդիներուն

ⁿ Եբբ.՝ անոր

^b Եբբ.՝ ճամբայէն յառաջացաւ

^a Եբբ.՝ իրիկունը

- Ու գիշերուան ^էմութք տիրեց՝,
10 Ահա՛ անոր առջեւ կից մը ելաւ՝
Որ պոռնիկի հագուածք ու ^ընենգաւոր սիրտ ունէր:
11 Ան ^բաղմկարար եւ անպատկառ՝ էր.
Անոր ոտքերը իր տան մէջ չէին կենար:
12 Երբեմն դուրսն էր, երբեմն՝ հրապարակները,
Եւ ամէն անկիւնի քով դարանակալ կ'ըլլար:
13 Զայն բռնեց, համբուրեց,
Ու ^գլիրբ երեսով անոր ըսաւ.
14 «Իմ քովս խաղաղութեան զոհեր կան,
Եւ այսօր ուխտերս կատարեցի:
15 Հետեւաբար դուրս ելայ քեզ դիմաւորելու,
Զու երեսդ ^հփութով փնտռելու, ու քեզ գտայ:
16 Մահիճս ծածկոցներով ^լզարդարած եմ,
Եգիպտոսի ծաղկանկար բեհեզով:
17 Անկողիսնս զմուռսով,
Հալուէով ու կինամոնով ցօղած եմ:
18 Եկո՛ւր տարփանքով յագենանք մինչեւ առտու,
Եւ տռփանքով հրճուինք.
19 Արդարեւ ամուսինս տունը չէ,
Ան հեռաւոր ճամբորդութեան գացած է.
20 Դրամին քսակը իրեն հետ առած է,
Ու լիալուսինի օրը տուն պիտի վերադառնայ»:
21 Այսպէս՝ իր շատ խօսքերով զայն հակեցուց,
Եւ իր շրթունքին շողոքորթութեամբ զայն խոտորեցուց:
22 Ան ալ իսկոյն ^կկնոջ հետեւեցաւ՝
Սպանդանոց գացող արջառի պէս.
Պատժուելու **գացող** կապուած յիմարի մը պէս,
23 Մինչեւ որ նետը անոր լեարդը խոցէ,
Ինչպէս ճնճողուկ մը դէպի վարմը կը շտապէ,
Զգիտնալով թէ ան իր անձին **կորուստին** համար **դրուած է**:
24 Ուրեմն հիմա, որդիներ՛, մտի՛կ ըրէք ինձի,
Ուշադի՛ր եղէք իմ բերանիս խօսքերուն:
25 Զու սիրտդ թող չհակի դէպի անոր ճամբաները,

^է Եբբ.՝ մութիւն մէջտեղը

^ը Եբբ.՝ պահող

^բ Եբբ.՝ ալեխռով եւ ապստամբ

^գ Եբբ.՝ պինդ

^հ Եբբ.՝ արշալոյսից

^լ Եբբ.՝ ծածկած

^կ Եբբ.՝ իրեն

Թող չմոլորի անոր շաւիղներուն մէջ.

- 26 Որովհետեւ ան շատերը վիրաւորեց ու տապալեց,
Եւ անոր մեռցուցած բոլոր մարդիկը գօրաւոր էին:
- 27 Անոր տունը ^ժդժոխքին ճամբան է,
Որ մահուան ^Կշտեմարանները կ'իջնէ:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ԳՈՎԵՍ

8

Ահա՛ իմաստութիւնը կը գոչէ,
Ու հանճարը իր ծայնը **լսել** կու տայ:

- 2 Ան բարձունքներու գագաթը՝ ճամբային քով,
Եւ ^Մքառուղիները կը կայնի.
- 3 Ան դռներուն քով՝ քաղաքին ^Բմուտքը կը կենայ,
Ու դռներուն մուտքը ցնծութեամբ կը գոչէ.
- 4 «Ո՛վ մարդիկ, ձե՛զ կը կանչեմ,
Եւ իմ ծայնս մարդոց որդիներուն է:
- 5 Ո՛վ միամիտներ, խորագիտութի՛ւն սորվեցէք.
Ո՛վ անմիտներ, խելացի՛ սիրտ ունեցէք:
- 6 Լսեցէ՛ք, որովհետեւ ^Գարժէքաւոր բաներու մասին պիտի խօսիմ,
Ու շրթունքս պիտի բանամ ուղղամտութեան մասին խօսելու համար:
- 7 Արդարեւ իմ քիմքս ճշմարտութիւնը պիտի ^Դհռչակէ,
Որովհետեւ շրթունքս ամբարշտութենէ կը գարշի:
- 8 Բերանիս բոլոր խօսքերը արդարութեան համեմատ են,
Եւ անոնց մէջ խտտոր ու ծուռ բան չկայ:
- 9 Բոլորն ալ ^Եյստակ են հասկցողին համար,
Եւ ուղիղ՝ գիտութիւն գտնողներուն:
- 10 Իմ խրա՛տս ընդունեցէք, եւ ո՛չ թէ արծաթը.
Գիտութի՛ւնը սիրեցէ՛ք՝ քան ընտիր ոսկին.
- 11 Որովհետեւ իմաստութիւնը մարգարիտներէն ^Գնպաստաւոր է,
Եւ բոլոր բաղձալի բաները չեն կրնար անոր հաւասարիլ»:
- 12 Ես՝ իմաստութիւնը, խորագիտութեան հետ կը բնակիմ,

^ժ Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանին

^Կ Եբբ.՝ ներքին սենեակները

^Մ Եբբ.՝ շաւիղներու տունները

^Բ Եբբ.՝ բերանը

^Գ Եբբ.՝ առաջնորդող

^Դ Եբբ.՝ գոչէ

^Ե Եբբ.՝ շիտակ

^Գ Եբբ.՝ լաւ

Եւ մտախորհութեան գիտութիւնը կը յայտնաբերեմ:

- 13 Տէրոջ վախը՝ չարութիւնը ատելն է.
Ես կ'ատեմ ամբարտաւանութիւնը, խրոխտութիւնը, չար էընթացքը,
Նաեւ նենգաւոր բերանը:
- 14 Ի՛մս եմ խորհուրդն ու խոհականութիւնը.
Ե՛ս եմ խելքը, իմս է զօրութիւնը:
- 15 Ինձմո՛վ թագաւորները կը թագաւորեն,
Եւ իշխանապետները արդար ^Եորոշումներ կու տան՝:
- 16 Ինձմո՛վ կ'իշխեն իշխանաւորները,
Ազնուականներն ու երկրի բոլոր դատաւորները:
- 17 Ես կը սիրեմ զիս սիրողները.
Զիս ^Բփութով փնտռողները զիս կը գտնեն:
- 18 Ի՛մ քովս եմ հարստութիւնն ու փառքը,
Երկարատեւ փարթամութիւնն ու արդարութիւնը:
- 19 Իմ պտուղս ընտիր ոսկիէն լաւորակ է, նոյնիսկ զուտ ոսկիէն,
Եւ իմ բերքս՝ ընտիր արծաթէն:
- 20 Ես արդարութեան ուղիին մէջ կը քալեմ,
Իրաւունքի շաւիղներուն մէջ,
- 21 Որպէսզի զիս սիրողներուն ստացուածք ժառանգել տամ,
Եւ անոնց շտեմարանները լեցնեմ:
- 22 Տէրը զիս ^Ժստացեր էր իր ճամբային սկիզբը,
Իր վաղեմի գործերէն առաջ.
- 23 Ես ^Իհաստատուեցայ յաւիտենականութենէն ի վեր.
Սկիզբէն, երկիրը ըլլալէն առաջ:
- 24 Ես ծնած էի՝ անդունդները չեղած,
^ԼԽորունկ ջուրերուն աղբիւրները չեղած:
- 25 Ես ծնած էի՝ լեռներուն ^Լամրանալէն առաջ,
Բլուրներէն առաջ.
- 26 Երբ տակաւին երկիրն ու դաշտերը չէր ^Ծստեղծեր,
Ո՛չ ալ երկրագունդին հողերուն ^Կտարրերը:

^Է Եբբ.՝ ճամբան

^Ե Կամ՝ կանոններ կը դնեն

^Բ Եբբ.՝ արշալոյսին

^Ժ Կամ՝ ծներ

^Ի Եբբ.՝ օծուեցայ

^Լ Եբբ.՝ Ծանր

^Լ Եբբ.՝ մխրճուելէն

^Ծ Եբբ.՝ ըրեր

^Կ Եբբ.՝ սկիզբը

- 27 Ես հոն էի՝ երբ կը ^հհաստատէր երկինքը
Եւ կամար կը ձգէր անդունդին մակերեսին վրայ,
- 28 Երբ վերը կը ^ձխտացնէր նօսր ամպերը,
Ու կը զօրացնէր անդունդներուն ^Նաղբիւրները:
- 29 Երբ ծովուն կը դնէր իր կանոնը՝
Որպէսզի ջուրերը իր ^հհրամանը չանտեսեն,
Ու երկրի հիմերը կը դնէր:
- 30 Այն ատեն ես անոր քով ճարտարապետ էի.
Ամէն օր **անոր** հաճոյքն էի,
Եւ միշտ անոր առջեւ կը զբօսնէի:
- 31 Ես կը զբօսնէի անոր ^Վերկրագունդին վրայ,
Եւ իմ հաճոյքս մարդոց որդիներուն հետ էր:
- 32 Ուստի հիմա, որդիներ, ինծի՛ մտիկ ըրէք,
Որովհետեւ իմ ճամբաներս պահողները երանելի կ'ըլլան:
- 33 Խրա՛տը մտիկ ըրէք եւ իմաստուն եղէք,
Ու **գայն** մի՛ մերժէք:
- 34 Երանելի է այն մարդը՝ որ ինծի մտիկ կ'ընէ,
Ամէն օր իմ դռներուս քով հսկելով
Եւ իմ դրանդիներս պահպանելով:
- 35 Արդարեւ զիս գտնողը կեանք կը գտնէ
Ու Տէրոջ բարեհաճութիւնը կը ստանայ,
- 36 Իսկ ինծի դէմ մեղանչողը իր անձին կը ^Վվնասէ.
Բոլոր զիս ատողները մահը կը սիրեն:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԲԹԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

9

Իմաստութիւնը իր տունը կառուցանեց
Ու եօթը սիւները ^Մկանգնեցուց.

- 2 Իր անասունները մորթեց, գինին ^Բխառնեց,
Նաեւ սեղանը պատրաստեց.
- 3 Ան իր սպասուհիները ղրկեց,

^հ Կամ՝ պատրաստէր

^ձ Եբբ.՝ կարծրացնէր

^Ն Եբբ.՝ ակերը

^հ Եբբ.՝ բերանը

^Վ Եբբ.՝ երկրին երկրագունդին

^Վ Եբբ.՝ բռնանայ

^Մ Եբբ.՝ կոփեց

^Բ Կամ՝ լեցուց

- Եւ** քաղաքին բարձր վայրերուն վրայ կը գոչէ..
- 4** «Ո՛վ որ միամիտ է՝ թող հոս գայ»,
Ու պակասամիտ եղողին կ'ըսէ.
- 5** «Եկէ՛ք, կերէ՛ք իմ հացէս,
Եւ խմեցէ՛ք խառնած գինիէս:
- 6** Լքեցէ՛ք միամտութիւնը՝ որպէսզի ապրիք,
Ու քալեցէ՛ք խելացութեան ճամբային մէջ»:
- 7** Ծաղրողը խրատողը իրեն անարգանք կը վաստկի,
Եւ ամբարիշտը կշտամբողը՝ իրեն արատ:
- 8** Ծաղրողը մի՛ կշտամբեր, որ քեզ չատէ.
Իմաստունը կշտամբէ, **ու** քեզ պիտի սիրէ:
- 9** Իմաստունին՝ **խրատ** տուր, **եւ** աւելի իմաստուն պիտի ըլլայ.
Արդարի՛ն սորվեցուր, **ու** **իր** հմտութիւնը պիտի աւելցնէ:
- 10** Տէրոջ վախը իմաստութեան սկիզբն է,
Եւ «Ամենասուրբին ճանաչումը» խելացութիւն է.
- 11** Որովհետեւ ինձմո՛վ քու օրերդ պիտի շատնան,
Ու կեանքիդ տարիները աւելնան:
- 12** Եթէ իմաստուն ես՝ քեզի՛ համար իմաստուն ես,
Իսկ եթէ ծաղրող ես, **անոր պատիժը** միայն դուն պիտի կրես:
- 13** Ամտութիւնը «աղմկարար կին մըն է.
Ան միամիտ է, **ու** ոչինչ գիտէ:
- 14** Զաղաքին բարձր **վայրերը**,
իր տան դուռը կը նստի՝ «աթոռի վրայ,
- 15** Որպէսզի կանչէ ճամբայէն անցնող
Եւ իրենց ուղին շիտակ գացողները.
- 16** «Ո՛վ որ միամիտ է՝ թող հոս գայ»,
Ու պակասամիտ եղողին կ'ըսէ.
- 17** «Գողցուած ջուրերը էանոյշ են,
Եւ ծածկաբար **կերուած** հացը ախորժելի է»:
- 18** Բայց **՞ան** չի գիտեր թէ ուրուականները հո՛ն են,
Եւ թէ անոր հրաւիրեալները **՞դժոխքին** խորերն են:

Սողոմոնի առակները:

⁴ Եբբ.՝ դառնայ

⁷ Կամ՝ սուրբերուն գիտութիւնը

⁵ Եբբ.՝ ալեխոռով

⁴ Եբբ.՝ գահի

⁵ Եբբ.՝ քաղցր

² Այսինքն՝ պակասամիտը

⁷ Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանին

10

- Իմաստուն որդին իր հայրը կ'ուրախացնէ,
Իսկ անմիտ որդին իր մօր տրտմութիւնն է:
- 2 Ամբարշտութեան գանձերը օգուտ չեն ունենար,
Բայց արդարութիւնը մահէն կ'ազատէ:
- 3 Տէրը արդարին անձը անօթի չի թողուր,
Բայց ամբարիշտներուն եղեռնագործութիւնը կը ^ախափանէ:
- 4 Թոյլ ձեռքով աշխատողը թշուառ կ'ըլլայ,
Իսկ ժիր **մարդոց** ձեռքը կը հարստացնէ:
- 5 Ան որ ամառը կը հաւաքէ՝ ուշիմ որդի է.
Հունձքի ատեն խորունկ քնացողը ամչցնող որդի է:
- 6 Արդարին գլուխին վրայ օրհնութիւններ կան,
Բայց բռնութիւնը ամբարիշտներուն բերանը կը ^բգոցէ:
- 7 Արդարներուն յիշատակը օրհնութիւն կ'ըլլայ,
Իսկ ամբարիշտներուն անունը կը փտի:
- 8 Իմաստուն սիրտ ունեցողը պատուիրանները կ'ընդունի,
Բայց յիմար շրթունք ունեցողը կը տապալի:
- 9 Պարկեշտութեամբ ընթացողը ապահովութեամբ կը քալէ,
Իսկ իր ճամբաները ծռողը պիտի ճանչցուի:
- 10 Աչքով նշան ընողը ցաւ կը պատճառէ,
Ու յիմար շրթունք ունեցողը կը տապալի:
- 11 Արդարին բերանը կեանքի աղբիւր է,
Բայց բռնութիւնը ամբարիշտներուն բերանը կը գոցէ:
- 12 Ատելութիւնը բանավէճ կը գրգռէ,
Բայց սէրը բոլոր յանցանքները կը ծածկէ:
- 13 Խելացիին շրթունքին վրայ իմաստութիւն կը գտնուի,
Բայց պակասամիտին կռնակին համար գաւազան **պէտք է**:
- 14 Իմաստունները գիտութիւն ^գկ'ամբարեն,
Իսկ յիմարին բերանը կործանումի մօտ է:
- 15 Հարուստին ստացուածքը իր ամուր բերդաքաղաքն է,
Բայց չքաւորներուն թշուառութիւնը իրենց կործանումն է:
- 16 Արդարին գործը կեանքի համար է,
Իսկ ամբարիշտին ^դեկամուտը՝ մեղքի համար:
- 17 Խրատը պահողը կեանքի ուղիին մէջ է,
Բայց ազդարարութիւնը լքողը կը մոլորի:
- 18 Ատելութիւնը ծածկողը ստախօս շրթունք **ունի**,
Ու չարախօսութիւն ^ետարածողը անմիտ է:

- ^ա Եբր.՝ հրէ
- ^բ Եբր.՝ ծածկէ
- ^գ Եբր.՝ կը պահեն
- ^դ Եբր.՝ բերքը
- ^ե Եբր.՝ դուրս հանողը

- 19 Խօսքերու շատութեան մէջ յանցանք չի պակսիր,
Բայց իր շրթունքը զսպողը ուշիմ է:
- 20 Արդարին լեզուն ընտիր արծաթ է.
Ամբարիշտներուն սիրտը քիչ՝ արժէք ունի^ա:
- 21 Արդարին շրթունքը շատերը կը սնուցանէ,
Իսկ յիմարները՝ խելքի պակասութենէ կը մեռնին:
- 22 Տէրոջ օրհնութիւնն է որ կը հարստացնէ,
Եւ անոր հետ՝ քաւ չի խառներ^բ:
- 23 Չարիք գործելը անմիտին կատակն է,
Բայց իմաստութիւնը հանճարեղ մարդուն կը պատկանի:
- 24 Ամբարիշտ մարդուն երկիւղ տուող բանը իր վրայ կը հասնի,
Իսկ արդարներուն փափաքը կը՝ կիրարկուի:
- 25 Ինչպէս փոթորիկը կ'անցնի, ամբարիշտն ալ կը չքանայ,
Բայց արդարը յաւիտենական հիմ ունի:
- 26 Ինչպէս քացախը ակռաներուն է, եւ ծուխը՝ աչքերուն,
Ծոյլն ալ այդպէս է զինք ղրկողներուն:
- 27 Տէրոջ վախը օրեր կ'աւելցնէ,
Բայց ամբարիշտներուն տարիները պիտի կարճնան:
- 28 Արդարներուն ակնկալութիւնը ուրախութիւն է,
Իսկ ամբարիշտներուն յոյսը պիտի կորսուի:
- 29 Տէրոջ ճամբան՝ զօրութիւն է պարկեշտին համար,
Բայց կործանում՝ անօրէնութիւն գործողներուն:
- 30 Արդարը երբեք պիտի չսասանի,
Բայց ամբարիշտները երկրի վրայ պիտի չբնակին:
- 31 Արդարին բերանը իմաստութիւն կ'արտաբերէ,
Բայց նենգաւոր լեզուն պիտի կտրուի:
- 32 Արդարին շրթունքը գիտէ ինչ որ հաճելի է,
Իսկ ամբարիշտներուն բերանը նենգութիւն կ'արտայայտէ:

11

- Խարդախուած կշիռքը Տէրոջ առջեւ գարշելի է,
Իսկ լիակատար կշռաքարը անոր հաճելի է:
- 2 Երբ հպարտութիւնը գայ՝ անարգանքն ալ կու գայ,
Բայց իմաստութիւնը խոնարհներուն հետ է:
- 3 Ուղիղներուն պարկեշտութիւնը զիրենք պիտի առաջնորդէ,
Իսկ անհաւատարիմներուն չարանենգութիւնը զանոնք կը բնաջնջէ:

^ա Եբբ.՝ բան է

^բ Եբբ.՝ սիրտի

^գ Եբբ.՝ տքնութիւն չ'աւելցներ

^դ Եբբ.՝ տրուի

^ե Եբբ.՝ ամրոց

ԱՌԱՎՆԵՐՈՒ ԳԻՐԸ

- 4 Յասունի օրը փարթամութիւնը օգուտ մը չ'ունենար,
Բայց արդարութիւնը մահէն կ'ազատէ:
- 5 Պարկեշտներուն արդարութիւնը իրենց ճամբան կը շտկէ,
Բայց ամբարիշտը իր ամբարշտութեամբ կ'իյնայ:
- 6 Ուղիղներուն արդարութիւնը զանոնք կ'ազատէ,
Իսկ անհաւատարիմները իրենց եղեռնագործութեան մէջ կը բռնուին:
- 7 Երբ ամբարիշտ մարդը մեռնի, **անոր** յոյսը կը կորսուի,
Նաեւ անօրէններուն ակնկալութիւնը կը կորսուի:
- 8 Արդարը տագնապէ կ'ազատի,
Եւ իր տեղը ամբարիշտը կ'երթայ:
- 9 Կեղծաւորը բերանով իր ընկերը կը տապալէ,
Բայց արդարները գիտութեամբ կ'ազատին:
- 10 Արդարներուն յաջողութեամբ քաղաքը կը հրճուի,
Ու երբ ամբարիշտները կորսուին՝ ցնծութեան **ծայն կը լսուի:**
- 11 Ուղիղներուն օրհնութեամբ քաղաքը կը բարձրանայ,
Բայց ամբարիշտներուն բերանով կը «կործանի»:
- 12 Պակասամիտ եղողը իր ընկերը կ'արհամարհէ,
Բայց հանճարեղ մարդը կը լռէ:
- 13 Բանսարկութեան գացողը գաղտնիքը կը յայտնէ,
Իսկ հաւատարիմ հոգի ունեցողը բանը կը ծածկէ:
- 14 Առանց առաջնորդութեան՝ ժողովուրդը կ'իյնայ,
Բայց բազմաթիւ խորհրդականներով փրկութիւն կ'ըլլայ:
- 15 Օտարին երաշխաւոր եղողը **մեծ ձախորդութեան՝ կը հանդիպի,**
Իսկ «գրաւական տալը» ատողը ապահով է:
- 16 Շնորհալի կիներ պատիւ կը ստանայ,
Ու ⁷զօրաւոր մարդիկ հարստութիւն կը ստանան:
- 17 Կարեկից մարդը իր անձին բարիք կ'ընէ,
Բայց անգութը իր մարմինը կը դժբախտացնէ:
- 18 Ամբարիշտը ⁸սնտոի գործ կը կատարէ,
Բայց արդարութիւն սերմանողը ճշմարիտ ⁹վարձատրութիւն կ'ունենայ:
- 19 Ինչպէս որ արդարութիւնը կեանքի **կ'առաջնորդէ,**
Նոյնպէս չարութեան հետամուտ եղողը իր մահուան **կ'երթայ:**
- 20 Ծուռ սիրտ ունեցողները Տէրոջ առջեւ զարշելի են,
Բայց **իրենց** ճամբային մէջ պարկեշտ եղողները անոր հաճելի են:
- 21 Չարերը **էթէւ ձեռք ձեռքի տալով միաբանին՝,** անպատիժ պիտի չմնան,

⁷ Եբր.՝ փլի

⁸ Եբր.՝ ձախորդ ձախորդութեան

⁹ Եբր.՝ ափերը զարնելը

⁷ Եբր.՝ բռնաւոր

⁸ Եբր.՝ սուտ

⁹ Եբր.՝ վարձք

⁸ Կամ՝ ազգէ ազգ

Բայց արդարներուն զարմը պիտի ազատի:

- 22 Գեղեցիկ կինը՝ որ դատողութիւն չունի,
Խոզին քիթը դրուած ոսկի օղակին կը նմանի:
- 23 Արդարներուն փափաքը միայն բարութիւն է,
Իսկ ամբարիշտներուն յոյսը ցատում պիտի ըլլայ:
- 24 Մարդ կայ՝ որ իր ստացուածքը ցրուելով կ'աւելցնէ,
Ու մարդ կայ՝ որ չափազանց կը խնայէ, բայց կարօտութեան կը հասնի:
- 25 Բարերար անձը պիտի պարարտանայ,
Եւ ոռոգողը՝ ի՛նք ալ պիտի ոռոգուի:
- 26 Ժողովուրդը կ'անհիծէ ցորենը՝ զպահողը,
Բայց զայն ծախողին գլուխին վրայ օրհնութիւն կ'ըլլայ:
- 27 Ո՛վ որ իփութով բարիք կը փնտռէ՝ բարեհաճութիւն կը 'ստանայ,
Բայց ո՛վ որ չարիք կը փնտռէ, ան իր վրայ պիտի հասնի:
- 28 Իր հարստութեան վստահողը պիտի իյնայ,
Բայց արդարները ոստի պէս պիտի ծաղկին:
- 29 Իր տունը դժբախտացնողը հով պիտի ժառանգէ,
Ու յիմարը ստրուկ պիտի ըլլայ իմաստուն սիրտ ունեցողին:
- 30 Արդարին պտուղը կեանքի ծառ է
Եւ ի՛հոգիներ վաստկողը՝ իմաստուն է:
- 31 Ահա՛ արդարը երկրի վրայ կը հատուցանուի.
Ո՛րքան աւելի՛ ամբարիշտն ու մեղաւորը:

12

Խրատ սիրողը գիտութիւն կը սիրէ,

Իսկ ազդարարութիւն ատողը անխելք է:

- 2 Բարի մարդը Տէրոջ բարեհաճութիւնը կը ստանայ,
Բայց Աստուած՝ անեզամիտ մարդը պիտի դատապարտէ:
- 3 Մարդ ամբարշտութեամբ չի հաստատուիր,
Բայց արդարներուն արմատը չ'երերար:
- 4 Առաքինի կինը իր ամուսինին պսակն է,
Բայց զայն ամչցնողը փտութեան պէս է՝ անոր ոսկորներուն մէջ:
- 5 Արդարներուն մտածումները իրաւունքին համեմատ են,

² Եբր.՝ օրհնութեան

^բ Եբր.՝ Բնակչութիւնը

^ժ Եբր.՝ մերժողը

^ի Եբր.՝ արշալոյսին

^լ Եբր.՝ փնտռէ

^ի Եբր.՝ անձեր գրաւողը

^ւ Եբր.՝ նենգ մտադրութեամբ

- Իսկ** ամբարիշտներուն առաջադրանքները խաբէութիւն են:
- 6** Ամբարիշտներուն խօսքերը արիւնի համար դարան են,
Բայց ուղիղներուն բերանը գիրենք կ'ազատէ:
- 7** Ամբարիշտները տապալելով կը չքանան,
Իսկ արդարներուն տունը կանգուն **կը մնայ**:
- 8** Մարդը իր ուշիմութեան համեմատ կը գովուի,
Բայց վատասերած սիրտ ունեցողը կ'արհամարհուի:
- 9** Ծառայ ունեցող աննշան **մարդը** աւելի լաւ է,
Քան ինքզինք պատուող բայց հացի կարօտ եղողը:
- 10** Արդարը իր անասուններուն կեանքին **հոգ կը տանի**,"
Բայց ամբարիշտներուն ընդերքը անգութ է:
- 11** Իր հողը մշակողը հացով կը կշտանայ.
Բայց **սնտոի բաներու** հետամուտ եղողը՝ պակասամիտ է:
- 12** Ամբարիշտը չարերուն **աւարին** կը ցանկայ,
Բայց արդարներուն արմատը **պտուղ** կու տայ:
- 13** Չարը **իր** շրթունքին յանցանքով որոգայթը **կ'իյնայ**,
Բայց արդարը տագնապէն դուրս կ'ելլէ:
- 14** **Իր** բերանին պտուղէն՝ մարդ բարիքներով պիտի կշտանայ,
Եւ մարդուն **գործերուն** վարձատրութիւնը իրեն պիտի հատուցանուի:
- 15** Յիմարին ճամբան իր աչքերուն ուղիղ է,
Իսկ իմաստունը խրատը մտիկ կ'ընէ:
- 16** Յիմարը նոյն օրը կը յայտնէ իր գրգռութիւնը,
Բայց անարգանքը ծածկողը խորագէտ է:
- 17** **Ճշմարտութիւն** արտաբերողը **հրաւունքը կը հռչակէ**,
Իսկ **սուտ վկան՝ խաբէութիւն**:
- 18** **Մարդիկ** կան, որոնք անխոհեմ խօսքերով սուրի պէս կը խոցոտեն,
Բայց իմաստուններուն լեզուն դարման է:
- 19** Ճշմարտախօս շրթունքը յաւերժ հաստատ **կը մնայ**,
Բայց ստախօս լեզուն **միայն** վայրկեան մը **կը տեսէ**:
- 20** Չարութիւն մտածողին սիրտին մէջ խաբէութիւն կ'ըլլայ,
Բայց խաղաղութեան համար խորհուրդ տուողները ուրախութիւն կ'ունենան:
- 21** Արդարին ո՛չ մէկ անօրէնութեան **պատիժ** կը հասնի,
Իսկ ամբարիշտները ձախորդութիւններով կը լեցուին:
- 22** Ստախօս շրթունքը **Տէրոջ** գարշելի է,

^բ Եբբ.՝ կարիքները գիտէ

^գ Կամ՝ դատարկապորտ **մարդոց** հետեւողը

^դ Եբբ.՝ ցանցիմ

^ե Եբբ.՝ ձեռքերուն

^զ Եբբ.՝ Հաւատարմութիւն

^է Կամ՝ արդարութիւնը

^ը Կամ՝ կեղծ

Բայց հաւատարմութեամբ վարուողները անոր հաճելի են:

- 23 Խորագէտ մարդը **իր** գիտութիւնը կը ծածկէ,

իսկ անմիտներուն սիրտը **իր** յիմարութիւնը կը յայտարարէ:
- 24 Ժիր **մարդոց** ձեռքը կը կառավարէ,

Բայց ծոյլը հարկատու կ'ըլլայ:
- 25 Մարդուն սիրտին մէջ եղող մտահոգութիւնը զինք կ'ընկճէ,

Բայց ^բնպաստաւոր խօսքը զինք կ'ուրախացնէ:
- 26 Արդարը ^ժիր ընկերին կը ցուցնէ **ուղիղ** ճամբան[՝],

Բայց ամբարիշտներուն ճամբան զիրենք կը մոլորեցնէ:
- 27 Ծոյլը իր որսացածը չի խորովեր,

Բայց ժիր մարդուն ստացուածքը թանկարժէք է:
- 28 Արդարութեան ուղիին մէջ կեանք կայ,

Ի՛նչ անոր քայլերու ճամբային մէջ մահ չկայ[՝]:

13

Իմաստուն որդին իր հօր խրատը **մտիկ կ'ընէ**,
Բայց ծաղրողը սաստը մտիկ չ'ընէր:

- 2 Իր բերանին պտուղէն մարդը բարիք կ'ուտէ,

իսկ անհաւատարիմներուն անձը՝ բռնութիւն:
- 3 Իր բերանը զսպողը իր անձը կը պահէ,

Բայց շրթունքը լայն բացողը պիտի ^ակորսուի:
- 4 Ծոյլին անձը կը փափաքի՝ բայց ոչինչ ունի,

իսկ ժիր **մարդոց** անձը կը պարարտանայ:
- 5 Արդարը սուտ խօսքը կ'ատէ,

Բայց ամբարիշտը ^բատելի կ'ըլլայ ու կը շիկնի:
- 6 Արդարութիւնը կը պաշտպանէ ^գպարկեշտութեամբ ընթացողը[՝],

Բայց ամբարշտութիւնը կը տապալէ մեղաւորը:
- 7 **Մարդ** կայ՝ որ ինքզինք հարուստ կը ցուցնէ, բայց բան մը չունի,

Մարդ ալ կայ՝ որ ինքզինք թշուառ կը ցուցնէ, բայց շատ ստացուածք ունի:
- 8 Մարդուն կեանքին փրկանքը իր հարստութիւնն է,

Բայց թշուառը սաստ չի լսեր:
- 9 Արդարներուն լոյսը կ'ուրախացնէ,

իսկ ամբարիշտներուն ճրագը պիտի շիջանի:
- 10 ^դՀպարտութենէն միայն բանակոռի կը ծագի[՝],

^բ Եբր.՝ լաւ

^ժ Կամ՝ իր ընկերէն գերազանց է

^ի Եբր.՝ Բայց շատերուն քալած ճամբան մահուան կը տանի

^ա Եբր.՝ կործանի

^բ Եբր.՝ գարշահոտ

^գ Եբր.՝ իր ճամբային մէջ պարկեշտ եղողը

^դ Եբր.՝ Հպարտութիւնը միայն բանակոռի կու տայ

ԱՌԱՎՆԵՐՈՒ ԳԻՐԸ

- Բայց իմաստութիւնը ^եխրատը մտիկ ընողներուն՝ քով է:
- 11 ^զԱնիրաւութեամբ **դիզուած** ստացուածքը պիտի պակսի,
Բայց **իր** ^էաշխատութեամբ դիզողը՝ պիտի շատցնէ:
- 12 Ուշացած ակնկալութիւնը սիրտը կը հիւանդացնէ,
Բայց փափաքին հասնիլը կեանքի ծառ մըն է:
- 13 Խօսքը արհամարհողը պիտի բնաջնջուի,
Բայց պատուիրանէն վախցողը պիտի ^ըվարձատրուի:
- 14 Իմաստունին ^բուսուցումը կեանքի աղբիւր է՝
Մահուան որոգայթներէն գերծ պահելու համար:
- 15 Բարի ուշիմութիւնը շնորհք կու տայ,
Բայց անհաւատարիմներուն ճամբան ^ժտաժանելի է:
- 16 Ամէն խորագէտ իմաստութեամբ կը վարուի,
Բայց անմիտը **իր** յիմարութիւնը կը ^հցուցադրէ:
- 17 Ամբարիշտ պատգամաւորը չարիքի մէջ կ'իյնայ,
Բայց հաւատարիմ դեսպանը դարման է:
- 18 Խրատը մերժողը թշուառութիւն եւ անարգանք **կը կրէ**,
Բայց ազդարարութեան ուշադիր եղողը կը պատուուի:
- 19 Փափաքին ^իիրագործուիլը անձին քաղցր է,
Բայց չարութեան հեռանալը անմիտներուն գարշելի է:
- 20 Իմաստուններուն հետ ընթացողը իմաստուն կ'ըլլայ,
Իսկ անմիտներուն բարեկամացողը ^լչարիքի կը հանդիպի՝:
- 21 Չախորդութիւնը մեղաւորները կը հետապնդէ,
Բայց բարիքը արդարներուն կը հատուցանուի:
- 22 Բարի մարդը իր ^ծթոռներուն ժառանգութիւն կը թողու,
Իսկ մեղաւորին գոյքերը արդարին համար ^կկ'ամբարուին:
- 23 Թշուառներուն մշակած **հողին** մէջ շատ պարէն կայ,

^ե Եբբ.՝ խրատողներուն

^զ Եբբ.՝ Ունայնութեանէն

^է Եբբ.՝ ձեռքով ժողվողը

^ը Եբբ.՝ հատուցանուի

^բ Եբբ.՝ օրէնքը

^ժ Եբբ.՝ տոկուն

^ի Եբբ.՝ տարածէ

^լ Եբբ.՝ ըլլալը

^լ Կամ՝ գէշ կ'ըլլայ

^ծ Եբբ.՝ որդիներուն որդիներուն

^կ Եբբ.՝ կը պահուին

Բայց մարդ կայ՝ որ իրաւունքի չգոյութենէն կը կորսուի:

24 Գաւազանին խնայողը իր որդին կ'ատէ,
Բայց զայն սիրողը՝ փութով կը խրատէ:

25 Արդարը կ'ուտէ մինչեւ որ իր անձը կշտանայ,
Բայց ամբարիշտներուն փորը կարօտութեան մէջ պիտի ըլլայ:

14

Իմաստուն կինը իր տունը կը կառուցանէ,
Իսկ յիմարը զայն իր ձեռքերով կը փլցնէ:

2 Իր ուղղամտութեան մէջ ընթացողը Տէրոջմէն կը վախնայ,
Բայց իր ճամբաներուն մէջ խարդախը զայն կ'արհամարհէ:

3 Յիմարին բերանը յոխորտանքի շառաւիղ կայ,
Բայց իմաստուններուն շրթունքները զիրենք կը պահեն:

4 Ուր արջառ չկայ, մսուրը մաքուր կը մնայ.
Իսկ բերքին առատութիւնը եզին ոյժով կ'ըլլայ:

5 Հաւատարիմ վկան չի ստեր,
Բայց «սուտ վկան սուտեր կ'արտաբերէ բերանէն»:

6 Ծաղրողը իմաստութիւն կը փնտռէ ու՞ չի գտներ՝,
Իսկ խելացիներուն համար գիտութիւնը դիւրին է:

7 Հեռացի՛ր անմիտ մարդէն,
Երբ գիտնաս թէ իմաստուն շրթունք չունի:

8 Խորագէտ մարդուն իմաստութիւնը իր ճամբան հասկնալն է.
Բայց անմիտներուն յիմարութիւնը խաբէութիւն է:

9 Յիմարները յանցանքը կը ծաղրեն,
Իսկ ուղիղներուն մէջ բարեհաճութիւն կայ:

10 Մարդուն սիրտը իր անձին դառնութիւնը կը ճանչնայ,
Եւ՝ ուրիշը անոր ուրախութեան չի մասնակցիր:

11 Ամբարիշտներուն տունը պիտի քանդուի,
Իսկ ուղիղներուն վրանը պիտի ծաղկի:

12 Ճամբայ կայ՝ որ մարդուն «ուղիղ կը թուի»,
Բայց անոր վերջաւորութիւնը մահուան ճամբան է:

13 Ծիծաղելու ատենն ալ մարդուն սիրտը կը կոտտայ,
Եւ ուրախութեան վերջաւորութիւնը տրտմութիւն է:

14 «Ապականած սիրտը իր ճամբաներու պտուղէն պիտի կշտանայ,

⁶ Եբր.՝ արշալոյսին

^ա Կամ՝ կեղծ

^բ Եբր.՝ չկայ

^գ Եբր.՝ օտարը

^դ Եբր.՝ խառնուի

^ե Եբր.՝ երեսին ուղիղ է

^զ Եբր.՝ ետ քաշուած

ԱՌԱՎՆԵՐՈՒ ԳԻՐԶԸ

Իսկ բարի մարդը՝ էիր մէջ եղածէն՝:

- 15 Միամիտ մարդը ամէն խօսքի կը հաւատայ,
Բայց խորագէտը իր ^բքայլերուն ուշադրութիւն կը դարձնէ՝:
- 16 Իմաստունը կը վախճայ ու չարութենէ կը հեռանայ,
Իսկ անմիտը ^բկը սրդողի՝ եւ ինքնավստահ կ'ըլլայ:
- 17 Շուտ բարկացողը յիմարութեամբ կը վարուի,
Ու ^ժնենգամիտ մարդը ատելի է:
- 18 Միամիտները յիմարութիւն կը ժառանգեն,
Իսկ խորագէտները գիտութեամբ կը ^հպսակուին:
- 19 Չարերը բարիներուն առջեւ կը խոնարհին
Եւ ամբարիշտները՝ արդարներուն դրան քով:
- 20 Թշուառը մինչեւ անգամ իր ընկերին ատելի է,
Բայց հարուստին՝ բարեկամները շատ են:
- 21 Իր ընկերը արհամարհողը կը մեղանչէ,
Իսկ դժբախտին ողորմողը երանելի կ'ըլլայ:
- 22 Ահա՛ չարիք նիւթողները կը մոլորին,
Բայց բարիք դարբնողները կարեկցութիւն ու ճշմարտութիւն ^ըկը գտնեն՝:
- 23 Ամէն տընութեան մէջ օգուտ մը կայ,
Բայց ^ծդատարկաբանութիւնը միայն կարօտութեան կ'առաջնորդէ:
- 24 Իմաստուններուն հարստութիւնը իրենց պսակն է,
Իսկ անմիտներուն՝ գոռոզութիւնը յիմարութիւն է:
- 25 Հաւատարիմ վկան անձեր կ'ազատէ,
Բայց խաբեբան սուտեր կ'արտաբերէ:
- 26 Տէրոջ վախին մէջ ամուր ապահովութիւն կայ,
Եւ անոր որդիները ապաւէն պիտի ունենան:
- 27 Տէրոջ վախը կեանքի աղբիւր է՝
Մահուան որոգայթներէն զերծ պահելու համար:
- 28 Ժողովուրդին բազմութիւնը թագաւորին վայելչութիւնն է,
Բայց բնակչութեան նուազութիւնը իշխանապետին կործանումն է:

^է Եբր.՝ ինքնհիրմէն

^բ Եբր.՝ քայլերը կը նկատէ

^բ Կամ՝ կ'անտեսէ

^ժ Եբր.՝ նենգ մտադրութեամբ

^հ Եբր.՝ թագադրուին

^լ Եբր.՝ սիրելիները

^ը Եբր.՝ կ'ըլլայ

^ծ Եբր.՝ շրթունքին խօսքը

^կ Եբր.՝ յիմարութիւնը

- 29 Համբերատար մարդը շատ հանճարեղ է,
Իսկ զայրացող հոգի ունեցողը իր յիմարությունը կը 'ցուցադրէ:
- 30 Առողջ սիրտը մարմինին կեանք է,
Բայց նախանձը ոսկորներուն փտութիւն է:
- 31 Չքաւորը հարստահարողը անոր Արարիչը կը նախատէ,
Բայց աղքատին ողորմողը ^ձզայն կը պատուէ:
- 32 Ամբարիշտը իր չարութեան համար կը [՛]տապալի,
Բայց արդարը իր մահուան ատենն ալ ապաւէն կ'ունենայ:
- 33 Խելացի մարդուն սիրտին մէջ իմաստութիւնը կը հանգչի,
Իսկ անմիտներուն մէջ եղածը կը գիտցուի^օ:
- 34 Արդարութիւնը ազգը կը բարձրացնէ,
Բայց մեղքը բնակչութեան անպատուութիւնն է:
- 35 Թագաւորը ուշիմ ծառային կը հաճի,
Բայց ամչցնող **ծառային** դէմ ցասում ունի:

15

- Մեղմ պատասխանը ցասումը կը կասեցնէ,
Իսկ խիստ խօսքը բարկութիւնը կը գրգռէ:
- 2 Իմաստուններուն լեզուն գիտութիւնը "հաճելի կը դարձնէ",
Բայց անմիտներուն բերանը յիմարութիւն կ'արտաբերէ:
- 3 Տէրոջ աչքերը ամէն տեղ
Չարերն ու բարիները կը դիտեն:
- 4 ^ԲԽաղաղասէր լեզուն կեանքի ծառ է,
Իսկ չարանենգ **լեզուն** հոգին կը բեկանէ:
- 5 Յիմարը իր հօր խրատը կ'անարգէ,
Բայց ազդարարութեան ուշադիր եղողը խորագէտ կ'ըլլայ:
- 6 Արդարին տունը մեծ գանձ կայ,
Իսկ ամբարիշտին բերքերուն մէջ՝ դժբախտութիւն:
- 7 Իմաստուններուն շրթունքները գիտութիւն կը սփռեն,
Բայց անմիտներուն սիրտը ^գայդպէս չէ:
- 8 Ամբարիշտներուն զոհը Տէրոջ առջեւ գարշելի է,
Իսկ ուղիղներուն աղօթքը անոր հաճելի է:
- 9 Տէրը ամբարիշտին ճամբայէն կը գարշի,
Բայց արդարութեան հետամուտ եղողը կը սիրէ:
- 10 **Շիտակ** ուղին լքողին [՛]խիստ պատիժ կը սպասէ"

^օ Եբր.՝ բարձրացնէ

^ձ Այսինքն՝ Արարիչը

[՛] Եբր.՝ հրուի

^օ Եբր.՝ լաւ կ'ընէ

^Բ Եբր.՝ Բուժող

^Գ Կամ՝ հաստատ

Եւ ազդարարութիւնը ատողը պիտի մեռնի:

- 11 ^եԴժոխքն ու ^զՎիհը Տէրոջ առջեւն են.
Ո՛րչափ աւելի՝ մարդոց որդիներուն սիրտերը:
- 12 Ծաղրողը զինք կշտամբողը չի սիրեր.
Իմաստուններուն քով չ'երթար:
- 13 Ուրախ սիրտը երեսը կը գուարթացնէ,
Բայց սիրտին ցաւէն հոգին ^էկ'ընկճուի:
- 14 Խելացիին սիրտը գիտութիւն կը փնտռէ,
Բայց անմիտներուն բերանը յիմարութեամբ կը սնանի:
- 15 Դժբախտին բոլոր օրերը վատ են,
Բայց զուարթ սիրտը մշտատեւ խնճոյքի մէջ է:
- 16 Աւելի լաւ է քիչ բանը՝ Տէրոջ վախով,
Զան մեծ գանձը՝ խռովութեամբ:
- 17 Աւելի լաւ է բանջարեղէնի կերակուրը՝ հո՛ն ուր սէր կայ,
Զան գիրցուած եզը՝ հո՛ն ուր ատելութիւն կայ:
- 18 Յասկոտ մարդը բանավէճ կը հրահրէ,
Բայց համբերատարը կռիւր կը դադրեցնէ:
- 19 Ծոյլին ճամբան փուշէ շրջափակի պէս է,
Իսկ ուղիղներուն ^ըճամբան հարթ է:
- 20 Իմաստուն որդին իր հայրը կ'ուրախացնէ,
Բայց անմիտը իր մայրը կ'արհամարհէ:
- 21 Պակասամիտ մարդուն՝ յիմարութիւնը ուրախութիւն է,
Իսկ հանճարեղ մարդը ուղղամտութեամբ կ'ընթանայ:
- 22 Առանց խորհրդածողովի՝ ծրագիրները կը ձախողին,
Բայց բազմաթիւ խորհրդականներով կը յաջողին:
- 23 Մարդ իր բերանին պատասխանով կ'ուրախանայ,
Եւ **յարմար** ատենին **ըսուած** խօսքը որչա՛փ ^ըգեղեցիկ է:
- 24 Կեանքի ուղին ուշիմ մարդը դէպի վեր **կը տանի**,
Որպէսզի ներքեւի դժոխքէն հեռանայ:
- 25 Տէրը ամբարտաւաններուն տունը կը ^ժքանդէ,
Բայց այրիին սահմանաքարը կը հաստատէ:
- 26 Չար **մարդուն** մտածումները Տէրոջ առջեւ գարշելի են,
Իսկ ^իպարկեշտներուն խօսքերը հաճելի են:

^դ Կամ՝ խրատը գէշ կը թուի

^ե Այսինքն՝ Մեռած անձերու կայանն

^զ Եբբ.՝ ապադոնը, այսինքն՝ կորուստը

^է Եբբ.՝ կը զարնուի

^ը Եբբ.՝ ուղից

^ը Եբբ.՝ լաւ

^զ Եբբ.՝ խլէ

^ի Եբբ.՝ մաքուրներուն

- 27 Ազահութեամբ վաստկողը իր տունը կը դժբախտացնէ, Բայց ¹կաշառքներ ատողը պիտի ապրի:
- 28 Արդարին սիրտը կը ²մտածէ՝ պատասխանելու համար իսկ ամբարիշտներուն բերանը չարիք կ'արտաբերէ:
- 29 Տէրը ամբարիշտներէն հեռու է, Բայց արդարներուն աղօթքը կը լսէ:
- 30 Աչքերուն ³լոյսը սիրտը կ'ուրախացնէ. Բարի լուրը ոսկորները կը պարարտացնէ:
- 31 Կեանքի ազդարարութիւնը լսող ականջը՝ իմաստուններուն մէջ պիտի ⁴բնակի:
- 32 Խրատ մերժողը իր անձը կ'անարգէ, իսկ ազդարարութիւնը մտիկ ընողը խելք կը ստանայ:
- 33 Տէրոջ վախը իմաստութեան կրթութիւնն է, Ու փառքին առջեւէն խոնարհութիւնը կ'երթայ:

16

- Սիրտին ¹ծրագիրները մարդուն կը վերաբերին, իսկ լեզուին պատասխանը Տէրոջմէն է:
- 2 Մարդուն բոլոր ճամբաները ²իրեն ամբիժ կ'երեւնան՝, Բայց Տէրը կը կշռէ հոգիները:
- 3 Տէրոջ ³յանձնէ քու գործերդ, Ու մտածումներդ պիտի հաստատուին:
- 4 Տէրը ամէն ինչ ⁴անպատակի մը՝ համար ըրաւ, Նոյնիսկ ամբարիշտը՝ ձախորդ օրուան համար:
- 5 Բոլոր խրոխտ սիրտ ունեցողները Տէրոջ առջեւ գարշելի է. ⁵Թէեւ ձեռք ձեռքի տալով միաբանին,՝ անպատիժ պիտի չըլլան:
- 6 Կարեկցութեամբ եւ ճշմարտութեամբ անօրէնութիւնը կը քաւուի, Ու Տէրոջ վախով ⁶մարդ չարութենէն կը հեռանայ:
- 7 Երբ Տէրը մարդու մը ճամբաներուն հաւանի,

¹ Եբր.՝ պարգեւներ

² Եբր.՝ խորհրդածէ

³ Եբր.՝ լուսաւորութիւնը

⁴ Եբր.՝ գիշերէ

⁵ Եբր.՝ պատրաստութիւնները

⁶ Եբր.՝ իր աչքերուն ամբիժ են

⁷ Եբր.՝ գլորէ

⁸ Եբր.՝ իրեն

⁹ Կամ՝ Ազգէ ազգ

Մինչեւ անգամ անոր թշնամիները կը հաշտեցնէ անոր հետ:

- 8 Աւելի լաւ է քիչ բան՝ արդարութեամբ,
Զան մեծ՝ ^աեկամուտներ՝ ^էանհրաւութեամբ:
- 9 Մարդուն սիրտը կը ^բծրագրէ իր ճամբան,
Բայց Տէ՛րը կը հաստատէ անոր քայլերը:
- 10 Թագաւորին շրթունքին վրայ ^բաստուածային պատգամ՝ կայ,
Եւ անոր բերանը դատաստանի մէջ ^գջի սխալիր՝:
- 11 Ճիշդ նժարն ու կշիռքը Տէրոջն են.
Տոպրակին մէջի բոլոր կշռաքարերը անոր գործն են:
- 12 Ամբարշտութիւնը թագաւորներուն գարշելի է,
Որովհետեւ գահը արդարութեամբ կը հաստատուի:
- 13 Արդար շրթունքները թագաւորներուն հաճելի են.
Անոնք ուղիղ խօսողը կը սիրեն:
- 14 Թագաւորին ցասումը մահուան պատգամաւորներու պէս է.
Բայց իմաստուն մարդը գայն կը խաղաղեցնէ:
- 15 Թագաւորին երեսին լոյսը կեանք է,
Եւ անոր բարեհաճութիւնը վերջին անձրեւի թանձր **ամպին** պէս է:
- 16 Իմաստութիւն ստանալը ընտիր ոսկիէն շա՛տ լաւ է,
Ու խելացութիւն ստանալը արծաթէն ավելի ընտիր է:
- 17 Ուղիղներուն պողոտան չարութենէ հեռանալն է.
Իր ճամբային ուշադիր եղողը իր անձը կը պահէ:
- 18 Փլուզումին առջեւէն ամբարտաւանութիւնը **կ'երթայ**,
Եւ ^հսայթաքումին առջեւէն՝ խրոխտութեան ոգին:
- 19 Աւելի լաւ է հեզերուն հետ հեզահոգի ըլլալ,
Զան ամբարտաւաններուն հետ ավար բաժնել:
- 20 Գործի մէջ 'խելացութեամբ վարուողը՝ բարիք կը գտնէ,
Ու Տէրոջ վստահողը երանելի է:
- 21 Իմաստուն սիրտ ունեցողը խելացի կը կոչուի,
Եւ շրթունքին քաղցրութիւնը հմտութիւնը կ'աւելցնէ:
- 22 Ուշիմութիւնը կեանքի աղբիւր է՝ ^իգայն ունեցողին՝ համար,
Բայց յիմարներուն խրատը յիմարութիւն է:
- 23 Իմաստունին սիրտը իր ^բբերանին ուշիմութիւն կու տայ՝,

^ա Եբր.՝ բերքեր

^է Եբր.՝ առանց իրաւունքի

^բ Կամ՝ հնարէ

^բ Եբր.՝ դիւթութիւն

^գ Եբր.՝ ուխտազանց չ'ըլլար

^հ Եբր.՝ խոչընդոտին

^ի Եբր.՝ ուշիմ եղողը

^ի Եբր.՝ անոր տիրոջ

Եւ իր շրթունքին հմտութիւնը կ'աւելցնէ:

- 24 Հաճելի խօսքերը ⁴մեղրի խորիսխին՝ պէս են,
⁵Հոգիին քաղցրութիւն են, ու ոսկորներուն՝ առողջութիւն:
- 25 Ճամբայ կայ՝ որ մարդուն ⁶ուղիղ կը թուի՝,
Բայց անոր վերջաւորութիւնը մահուան ճամբան է:
- 26 Աշխատող անձը իրեն համար կ'աշխատի,
Զանի որ իր բերանը կը դրդէ զինք:
- 27 ⁷Անօրէն մարդը չարիք կը նիւթէ,
Եւ անոր շրթունքին վրայ կարծես խանձող կրակ կայ:
- 28 Նենգ մարդը բանավէճ կը ծագեցնէ,
Ու քսուն մտերիմ **բարեկամները** կը գատէ:
- 29 Բռնաւոր մարդը իր ընկերը կը հրապուրէ,
Եւ անոր ⁸գէշ ճամբայէ քալել կու տայ:
- 30 Աչքերը կը գոցէ՝ նենգութիւններ հնարելու համար,
Եւ շրթունքը խածնելով չարիք ⁹կը գործէ՝:
- 31 Ճերմակ մազերը պարծանքի պսակ են,
Եթէ անոնք արդարութեան ճամբային մէջ գտնուին:
- 32 Համբերատար մարդը զօրաւոր **մարդէն** լաւ է,
Ու իր հոգին կառավարողը՝ քաղաք գրաւողէն:
- 33 Վիճակը ծոցը կը ձգուի,
Բայց ամէն որոշում Տէրոջմէն է:

17

Աւելի լաւ է չոր **հացի** պատառ մը՝ խաղաղութեամբ,
Զան զոհերու **միսերով** լեցուն տուն մը՝ կռիւով:

- 2 Ուշիմ ծառան ամչցնող որդիին կը տիրէ,
Ու եղբայրներու մէջ ժառանգութեան բաժին կ'առնէ:
- 3 Արծաթին համար հալոց կայ, եւ ոսկիին համար՝ քուրայ.
Բայց Տէ՛րն է սիրտերը քննողը:
- 4 Չարագործը անիրաւին շրթունքը մտիկ կ'ընէ,
Եւ ստախօսը ¹⁰վնասակար լեզուին ուշադիր կ'ըլլայ:

² Եբբ.՝ բերանը ուշիմ կ'ընէ

⁴ Եբբ.՝ յորդող մեղրին

⁶ Եբբ.՝ Անձին

⁸ Եբբ.՝ երեսին ուղիղ է

⁷ Եբբ.՝ Բելիարի

⁹ Եբբ.՝ լաւ չեղող

¹⁰ Եբբ.՝ կ'աւարտէ

¹¹ Եբբ.՝ եղեռնագործ

ԱՌԱՎՆԵՐՈՒ ԳԻՐԸ

- 5 Թշուառը ծաղրողը անոր Արարիչը կը նախատէ,
Ու ձախորդութեան համար ուրախացողը անպատիժ պիտի չմնայ:
- 6 Բժոռոները ծերերուն պսակն են,
Եւ որդիներուն պարծանքը իրենց հայրերն են:
- 7 ԳԸնտիր Դիսուքը անզգամին չի վայլեր,
Ո՛րչափ անելի ստախօս շրթունքը՝ ազնուականին:
- 8 ԵՊարգեւը՝ զընդունողին առջեւ՝ Եպատուական քարի պէս է,
Ո՛ւր որ դառնայ՝ Եկը յաջողի՝:
- 9 Յանցանքը ծածկողը սէր կը փնտռէ,
Բայց Բզայն պատմողը՝ մտերիմ բարեկամները կը գատէ:
- 10 Մէկ սաստ խելացի մարդուն անելի ճկ՛ագդէ,
Զան հարիւր գաւազանի հարուած՝ անմիտին:
- 11 Չար մարդը միայն ըմբոստութիւն կը փնտռէ.
Անոր անգութ պատգամաւոր մը պիտի դրկուի:
- 12 Մարդ մը ձագերը յափշտակուած արջի մը թող հանդիպի,
Զան թէ անմիտի մը՝ անոր յիմարութեան ատենը:
- 13 Ո՛վ որ բարիքի փոխարէն չարիք կը հատուցանէ,
Չարիքը անոր տունէն պիտի չհեռանայ:
- 14 Բանավէճին սկզբնաւորութիւնը Իջրաթումբ բանալու՝ կը նմանի.
Ուրեմն վէճը չբռնկած՝ Իհեռացի՛ր:
- 15 Ամբարիշտը արդարացնողը եւ արդարը դատապարտողը՝
Երկուքն ալ Տէրոջ առջեւ գարշելի են:
- 16 Իմաստութիւնը ստանալու գինը ի՞նչ օգուտ ունի անմիտին ձեռքը,
Զանի Խելք չունի:
- 17 Բարեկամը ամէն ատեն կը սիրէ,

Բ Եբբ.՝ Որդիներուն որդիները

Գ Եբբ.՝ Գերագանց

Դ Եբբ.՝ շրթունքը

Ե Եբբ.՝ Կաշառքը

Զ Եբբ.՝ անոր տիրոջ աչքերուն

Է Եբբ.՝ շնորհալի

Ը Կամ՝ ուշիմ կ'ըլլայ

Թ Եբբ.՝ լուր մը կրկնողը

Ժ Եբբ.՝ կ'իջեցնէ

Ի Եբբ.՝ ջուրը արծակելու

Լ Եբբ.՝ ձգէ՛

Խ Եբբ.՝ սիրտ, այսինքն՝ փափաք

Ու եղբայրը տագնապի **ատեն օգնելու** համար ծնած է:

- 18 Պակասամիտ մարդը ^ժգրաւական կու տայ[»],
Եւ իր ընկերին ^Կհամար երաշխաւոր կ'ըլլայ:
- 19 Բանակոնի սիրողը յանցանքը կը սիրէ.
Իր դուռը բարձրացնողը **իր** փլուզումը կը փնտռէ:
- 20 Ծուռ սիրտ ունեցողը բարիք չի գտներ,
Ու նենգաւոր լեզուով մարդը չարիքի մէջ կ'իյնայ:
- 21 Անմիտը ծնանողը կը տրտմի,
Եւ անզգամին հայրը չ'ուրախանար:
- 22 Ուրախ սիրտը դեղի պէս [՛]օգտակար է[»],
Բայց ^ժընկճուած հոգին [՝]անդամները կը չորցնէ:
- 23 Ամբարիշտը [՛]իր ծոցէն կաշառք կը հանէ[»],
Որպէսզի դատաստանի ուղիները ծռէ:
- 24 Իմաստութիւնը խելացի մարդուն դիմացն է,
Բայց անմիտին աչքերը երկրի ծայրերն են:
- 25 Անմիտ որդին իր հօր վիշտ կ'ըլլայ,
Եւ զինք ծննդաբերողին՝ դառնութիւն:
- 26 Լաւ չէ արդարը պատժել,
[՛]Ո՛չ ալ ազնուականները ծեծել՝ **իրենց** ուղղամտութեան համար[»]:
- 27 Գիտունը իր խօսքերը կը չափաւորէ,
Ու հանճարեղ մարդը պատուական հոգի ունի:
- 28 Նոյնիսկ յիմարը իմաստուն կը սեպուի՝ եթէ լուռ կեցայ.
Իր շրթունքը գոցողը խելացի է:

18

Մինքնահաճոյ մարդը **իր** փափաքը կը փնտռէ,
Եւ ամէն գաղափարի ^Բկ'ընդդիմանայ:

- 2 Անմիտը չ'ախորժիր հանճարէն,
Հապա իր սիրտին **մէջ եղածը** յայտնելէն:

^ժ Եբբ.՝ ափերը կը գարնէ

^Կ Եբբ.՝ առջեւ

[՛] Եբբ.՝ բարիք կ'ընէ

^ժ Եբբ.՝ գարնուած

[՝] Կամ՝ ոսկորները

[՛] Եբբ.՝ ուրիշին ծոցէն կաշառք կը ստանայ

[՛] Կամ՝ Ուղիղ չէ ազնուականները ծեծել

[՛] Եբբ.՝ Զատուող

^Բ Եբբ.՝ դէմ կը բորբոքի

ԱՌԱՎՆԵՐՈՒ ԳԻՐԸ

- 3 Երբ ամբարիշտը գայ՝ արհամարհանքն ալ կու գայ,
Նաեւ նախատինքը՝ անարգանքին հետ:
- 4 Մարդուն բերանին խօսքերը խորունկ ջուրեր են.
Իմաստութեան աղբիւրը՝ առատաբուխ վտակ մըն է:
- 5 Լաւ չէ ամբարիշտին աչառութիւնը ընել՝
Դատաստանի մէջ արդարին **իրաւունքը** ծռելու համար:
- 6 Անմիտին շրթունքը՝ «կռիւ կը ծագեցնէ»,
Ու անոր բերանը ծեծը կը կանչէ:
- 7 Անմիտին բերանը իրեն կործանում է,
Եւ անոր շրթունքը իր անձին որոգայթ է:
- 8 Զուր մարդուն խօսքերը անուշեղէնի պէս են.
Անոնք մինչեւ փորին՝ շտեմարանները կ'իջնեն:
- 9 Ան որ իր գործին մէջ թոյլ է՝
Կործանողին եղբայրն է:
- 10 Տէրոջ անունը ամուր աշտարակ է.
Արդարը անոր կը վազէ ու պաշտպանուած կ'ըլլայ:
- 11 Հարուստին ստացուածքը իր ամուր բերդաքաղաքն է.
Անոր երեւակայութեան մէջ բարձր պարիսպի պէս է:
- 12 Փլուզումէն առաջ մարդուն սիրտը կը խրոխտանայ,
Բայց փառքին առջեւէն խոնարհութիւնը **կ'երթայ**:
- 13 Ո՛վ որ խօսքի մը կը պատասխանէ՝ լսելէ առաջ,
Ատիկա յիմարութիւն ու նախատինք է իրեն:
- 14 Մարդուն հոգին իր հիւանդութեան նեցուկ կ'ըլլայ,
Բայց՝ զնկճուած հոգին ո՞վ կրնայ էմխիթարել:
- 15 Խելացիին սիրտը գիտութիւն կը ստանայ,
Եւ իմաստուններուն ականջը գիտութիւն կը փնտռէ:
- 16 Մարդուն պարգեւը՝ անոր ճամբայ կը բանայ՝
Ու զայն մեծերուն առջեւ կ'առաջնորդէ:
- 17 Ո՛վ որ առաջինը ըլլայ իր դատը **ներկայացնելու**՝ իրաւունք ունեցող՝ **կը թուի**.
Բայց երբ իր ժոտխը գայ՝ զայն կը իջնէ:

³ Երբ.՝ բխող

⁴ Երբ.՝ կռիւի մէջ կը մտնէ

⁶ Երբ.՝ ներքին սեռեակները

⁹ Երբ.՝ զարնուած

¹² Երբ.՝ բարձրացնել

¹⁶ Երբ.՝ զայն կ'ընդարձակէ

¹⁷ Երբ.՝ արդար

¹⁷ Երբ.՝ ընկերը

¹⁷ Երբ.՝ հետազօտէ

- 18 Վիճակը բանավէճերը կը դադարեցնէ
Ու հզօրները կը զատէ:
- 19 ¹Անհրաւուած եղբայր մը ամուր բերդաքաղաքէն **անառիկ է,**
Եւ **անոր** բանավէճերը պալատի մը նիգերուն կը նմանին:
- 20 Մարդուն փորը իր բերանին պտուղէն կը կշտանայ.
Իր շրթունքին ¹⁶արդիւնքէն կը ¹⁷յագենայ:
- 21 Մահն ու կեանքը լեզուին ձեռքն են.
Զայն սիրողները անոր պտուղը կ'ուտեն:
- 22 **Առաքիցի** կին գտնողը բարիք կը գտնէ
Եւ Տէրոջմէն բարեհաճութիւն կը ստանայ:
- 23 Թշուառը աղաչանքով կը խօսի,
Իսկ հարուստը խստութեամբ կը պատասխանէ:
- 24 **Շատ** ընկեր ունեցող մարդը ձախորդութեան կը **հանդիպի,**
Բայց եղբօրմէն ւելի ⁴մտերիմ ⁶բարեկամ կայ:

19

Աւելի լաւ է իր պարկեշտութեան մէջ ընթացող թշուառը,
Զան ծուռ շրթունք ունեցող անմիտը:

- 2 Նաեւ լաւ չէ անձի մը տգիտութիւնը,
Ու ոտքերով փութացողը կը ³սահի:
- 3 Մարդուն յիմարութիւնը անոր ճամբան կ'եղծանէ,
Եւ իր սիրտը Տէրոջ դէմ կը բարկանայ:
- 4 Փարթամութիւնը շատ բարեկամներ կ'**աւելցնէ,**
Իսկ չքաւորը իր բարեկամէն կը զատուի:
- 5 ¹Սուտ վկան անպարտ պիտի չմնայ,
Ու սուտեր արտաբերողը պիտի չազատի:
- 6 Շատերը ²առատաձեռն մարդուն ⁷շնորհքը կը խնդրեն,
Եւ ամէն մարդ պարգեւ տուողին բարեկամ կ'ըլլայ:
- 7 Թշուառին բոլոր եղբայրները զինք կ'ատեն.

¹ Եբբ.՝ **իրեն դէմ** յանցանք գործուած

¹⁶ Եբբ.՝ բերքէն

¹⁷ Եբբ.՝ կշտանայ

⁴ Եբբ.՝ յարող

⁶ Եբբ.՝ սիրելի

² Եբբ.՝ մեղանչէ

¹ Կամ՝ Կեղծ

² Եբբ.՝ ազնուականին

⁷ Եբբ.՝ երեսին կը պաղատին

Ո՛րչափ անելի անոր բարեկամները իրմէ կը հեռանան:

Զանոնք կը հետապնդէ իր խօսքերով, բայց անոնք չեն գտնուիր:

8 ^ԵԽելք ստացողը իր անձը կը սիրէ.

^ԳԻմաստութիւնը պահողը բարիք պիտի գտնէ:

9 Սուտ վկան անպարտ պիտի չմնայ,

Ու սուտեր արտաբերողը պիտի կորսուի:

10 Անմիտին քնքշութիւն չի վայլեր.

Ո՛րչափ անելի ստրուկի մը՝ իշխանաւորներու վրայ տիրել:

11 Մարդուն ուշիմութիւնը իր բարկութիւնը կը յետաձգէ,

Եւ անոր պարծանքն է յանցանքը անտեսելը:

12 Թագաւորին բարկութիւնը **անիւծի** կորիւնի ^Էմռնչիւնին պէս է,

Իսկ անոր բարեհաճութիւնը՝ բոյսին վրայի ցօղին պէս:

13 Անմիտ որդին իր հօր աղէտն է,

Ու կնոջ կռիւները շարունակական կաթկթոցին **պէս** են:

14 Տունն ու ստացուածքը հայրերէն **մնացած** ժառանգութիւն են,

Բայց ուշիմ կինը Տէրոջմէն է:

15 Ծովութիւնը թմբիրի մէջ կը ձգէ,

Եւ թոյլ անձը պիտի անօթենայ:

16 Պատուիրանը պահողը իր անձը կը պահէ,

Իսկ իր ճամբաները արհամարհողը պիտի մեռնի:

17 Չքաւորին ողորմողը՝ Տէրոջ փոխ կու տայ,

Եւ ի՛նք անոր պիտի հատուցանէ:

18 Խրատէ՛ որդիդ՝ քանի յոյս կայ,

Եւ ^Ըկամակից մի՛ ըլլար անոր մահուան՝:

19 Սաստիկ ցասկոտ **մարդը** պատիժ կրելու է,

Որովհետեւ եթէ **գայն** ազատես՝ վերսկսելու ես:

20 Լսէ՛ խրատը եւ ընդունէ՛ կրթութիւնը,

Որպէսզի յետագային իմաստուն ըլլաս:

21 Մարդուն սիրտին մէջ շատ ծրագիրներ կան,

Բայց Տէրոջ խորհուրդն է որ պիտի հաստատուի:

22 ^ՔՄարդէն ակնկալուածը՝ իր կարեկցութիւնն է,

Ու թշուառը ստախօսէն անելի լաւ է:

23 Տէրոջ վախը կեանքի **կ'առաջնորդէ.**

Զայն ունեցողը կուշտ կը ^Ժհանգչի, **ու** ^Իձախորդութեան չի հանդիպիր՝:

^Ե Եբբ.՝ Սիրտ

^Գ Եբբ.՝ Հանճարը

^Է Եբբ.՝ գոռումից

^Ը Կամ՝ անձը թող չխնայէ անոր մահուան

^Ք Եբբ.՝ Մարդուն փափաքը

^Ժ Եբբ.՝ գիշերէ

^Ի Եբբ.՝ ձախորդութիւնը իրեն չ'այցելեր

- 24 Ծոյլը իր ձեռքը ամանին մէջ կը 'խոթէ,
Բայց զայն իր բերանն անգամ չի ^Խտանիր:
- 25 Ծեծէ՛ ծաղրողը, որ միամիտը խորագէտ ըլլայ.
Եթէ խելացին կշտամբես՝ գիտութիւնը պիտի հասկնայ:
- 26 **Իր** հայրը քայքայողն ու մայրը ^Յվռնտողը՝
Ամչցնող ու շիկնիլ տուող որդի մըն է:
- 27 Որդեա՛կս, հրաժարէ՛ մտիկ ընելէն այն խրատը՝
Որ **քեզ** իմաստութեան խօսքերէն կը մոլորեցնէ:
- 28 ^ԿԱնօրէն վկան իրաւունքը կը ծաղրէ.
Ամբարիշտներուն բերանը անօրէնութիւն կը կլլէ:
- 29 Ծաղրողներուն համար դատավճիռներ պատրաստուած են,
Եւ անմիտներուն կռնակին համար՝ ծեծեր:

20

- Գինին ծաղրող է, **եւ** օղին՝ ^Մկռիւ ծագեցնող՝.
Ո՛վ որ ասոնցմով մոլորի՝ իմաստուն չէ:
- 2 Թագաւորին երկիւղը **առիւծի** կորիւնի ^Բմռնչիւնին պէս է.
Ջայն բարկացնողը իր անձին դէմ կը մեղանչէ:
 - 3 Մարդուն փառքն է կռիւր դադրեցնել,
Բայց ամէն յիմար ^Գկռուասէր է:
 - 4 Չմեռ ըլլալուն համար՝ ծոյլը **արտը** չի հերկեր,
Ուստի հունձքի ատեն պիտի մուրայ, ու ոչինչ պիտի ունենայ:
 - 5 Մարդու մը սիրտին խորհուրդը խորունկ ջուրերու **պէս** է.
Հանճարեղ մարդը **անկէ** կը հանէ:
 - 6 Մարդոցմէ շատերը իրենց բարեպաշտութիւնը կը յայտարարեն,
Բայց հաւատարիմ մարդը ո՞վ կրնայ գտնել:
 - 7 Իր պարկեշտութեան մէջ ընթացողը արդար է.
Իրմէ ետք՝ իր որդիները երանելի պիտի ըլլան:
 - 8 Դատաստանի գահին վրայ բազմող թագաւորը՝
Իր աչքերով ամէն չարիք կը ^Դնկատէ:
 - 9 Ո՞վ կրնայ ըսել. «Իմ սիրտս գտեցի»,

[՛] Եբբ.՝ թաղէ

^Խ Եբբ.՝ վերադարձներ

^Յ Եբբ.՝ փախցնողը

^Կ Եբբ.՝ Բելիարի

^Մ Եբբ.՝ ալեկոծող

^Բ Եբբ.՝ գոռումիւն

^Գ Եբբ.՝ բորբոքող

^Դ Եբբ.՝ ցրուէ

Իմ մեղքէս մաքրուեցայ»:

- 10 ^ԵԵրկու տեսակ կշռաքար^Ե, ^Գերկու տեսակ չափ^Գ
Հաւասարապէս Տէրոջ առջեւ գարշելի են:
- 11 Նոյնիսկ ^Եմանուկի մը արարքներէն կը հասկցուի
Անոր վարքին մաքուր եւ ուղիղ ըլլալը:
- 12 Լսող ականջն ու տեսնող աչքը՝
Երկուքն ալ Տէ՛րը ^Բստեղծած է:
- 13 Զունը մի՛ սիրեր, որպէսզի չթշուառանաս.
Աչքերդ բա՛ց, որպէսզի հացով կշտանաս:
- 14 «Գէ՛ջ է, գէ՛ջ է», կ'ըսէ գնողը.
Բայց երբ երթայ, այն ատեն կը պարծենայ:
- 15 Ոսկի ու շատ մարգարիտ ^Բկը գտնուին^Բ,
Բայց գիտութեան շրթունքները մեծագին ^Գզարդեր են:
- 16 Օտարի մը երաշխաւոր եղողին հագո՛ւստը առ,
Եւ օտարագգի կնոջ համար **երաշխաւոր եղողէն՝** գրա՛ւ առ:
- 17 Ստութեան հացը մարդուն ^Բխտորժելի է,
Բայց վերջաւորութեան՝ անոր բերանը խիճով պիտի լեցուի:
- 18 Ծրագիրը խորհուրդով կը հաստատուի,
Ուստի խոհեմութեա՛մբ պատերազմէ:
- 19 Բանսարկութեան գացողը գաղտնիքը կը յայտնէ.
Ուրեմն հրապուրողին մի՛՛միանար:
- 20 Ո՛վ որ իր հայրն ու մայրը կ'անհիծէ,
Անոր ճրագը թանճր խաւարի մէջ պիտի շիջանի:
- 21 **Եթէ** ժառանգութիւն մը սկիզբը արտորալով **ստացուի,**
Անոր վախճանը պիտի չօրհնուի:
- 22 Մի՛ ըսեր. «Չարութեան փոխարէնը պիտի հատուցանեմ».
Տէրո՛ջ յուսա, եւ ան քեզ պիտի ազատէ:
- 23 Երկու տեսակ կշռաքար Տէրոջ առջեւ գարշելի է,
Ու խարդախուած կշիռքը լաւ չէ:
- 24 ^ԲՄարդուն քայլերը Տէրոջմէն կը **հաստատուին.**

^Ե Եբբ.՝ կշռաքար եւ կշռաքար

^Գ Եբբ.՝ արդու եւ արդու

^Ե Եբբ.՝ տղայի

^Բ Եբբ.՝ ըրած

^Բ Եբբ.՝ կան

^Գ Եբբ.՝ իրեր

^Բ Եբբ.՝ հաճելի

^Ե Եբբ.՝ խառնուիր

^Բ Եբբ.՝ Զօրաւոր մարդուն

Ուստի մարդը ի՞նչպէս կրնայ հասկնալ իր ճամբան:

- 25 [՝]Անխորհրդաբար բան մը նուիրելը՝ եւ ուխտ ընելէն ետք քննարկելը՝
Մարդուն որոգայթ են:
- 26 Իմաստուն թագաւորը ամբարիշտները կը ցրուէ,
եւ անիւր անոնց վրայ կը դարձնէ:
- 27 Մարդուն ներշնչումը Տէրոջ ճրագն է.
⁴Սիրտին բոլոր շտեմարանները՝ կը խուզարկէ:
- 28 Կարեկցութիւնն ու ճշմարտութիւնը թագաւորը կը պահեն,
Ան ալ իր գահը կարեկցութեամբ կ'ամրապնդէ:
- 29 Երիտասարդներուն պարծանքը իրենց ոյժն է,
եւ ծերերուն վայելչութիւնը ճերմակ մազն է:
- 30 Վէրքի՝ ⁶նշաններն ու սիրտին շտեմարանները հասնող հարուածները՝
^ձՉար մարդուն՝ սպեղանի են:

21

Թագաւորին սիրտը ջուրի առուններու պէս է Տէրոջ ձեռքին մէջ.
Զայն կը հակեցնէ ո՛ր կողմը որ ուզէ:

- 2 Մարդուն բոլոր ճամբաները իր աչքերուն ուղիղ կը թուին,
Բայց Տէ՛րն է որ սիրտերը կը կշռէ:
- 3 Արդարութիւն եւ իրաւունք կիրարկելը՝
Զոհէն աւելի նախընտրելի է Տէրոջ:
- 4 Աչքերու գոռոզութիւնն ու հպարտ սիրտը,
Նաեւ ամբարիշտներուն՝ ^աճրագը մեղք են:
- 5 Ժիր մարդուն մտածումները ի՛րապէս առատութեան կ'առաջնորդեն,
Բայց ամէն փութացող՝ անտարակոյս կարօտութեան կը հասնի:
- 6 Ստախօս լեզուով գանձեր վաստկիլը՝
Մահը փնտռողներուն վաղանցիկ ունայնութիւնն է:
- 7 Ամբարիշտներուն հասցուցած զրկանքը զիրենք պիտի կորսնցնէ,
Որովհետեւ կը մերժեն իրաւունք կիրարկել:
- 8 Երբ մարդուն ճամբան ծուռ ըլլայ՝ ^բկը խոտորի՞.
Բայց մաքուր վարքը ուղիղ է:
- 9 Աւելի լաւ է տանիքի մը անկիւնը բնակիլ,
Զան թէ տուն մը ^գբաժնեկցիլ կռուասէր կնոջ մը հետ:

[՝] Կամ՝ Սուրբ բան մը կլլելը

⁴ Եբբ.՝ Փորին բոլոր ներքին սենեակները

⁶ Եբբ.՝ հարուածներն

^ձ Կամ՝ Չարութեան դէմ

^ա Կամ՝ մշակութիւնը

^բ Եբբ.՝ կ'օտարանայ

^գ Եբբ.՝ ընկերակցիլ

- 10 Ամբարիշտ մարդուն անձը չարութեան կը փափաքի,
Եւ անոր ընկերը իր ^ոառջեւ ողորմութիւն չի գտներ:
- 11 Երբ ծաղրողը պատժուի՝ միամիտը իմաստուն կ'ըլլայ.
Երբ իմաստունը ^եկրթուի՝ գիտութիւն կը ստանայ:
- 12 Արդարը ^գուշադրութիւն կը դարձնէ՝ ամբարիշտին տան,
Երբ ամբարիշտները **իրենց** չարութեան համար տապալին:
- 13 Ո՛վ որ իր ականջը կը խցէ՝ չքաւորին աղաղակը չլսելու համար,
Ի՛նք ալ պիտի գոչէ, եւ իրեն լսող պիտի չըլլայ:
- 14 Ծածկաբար **տրուած** պարգեւը բարկութիւնը կը մարէ,
Ու ծոցը **դրուած** ^էընծան սաստիկ ցասումը **կը դադրեցնէ**:
- 15 Իրաւունք կիրարկելը՝ արդարին ուրախութիւն է,
Բայց կործանում կայ անօրէնութիւն գործողներուն:
- 16 Ուշիմութեան ճամբայէն մոլորող մարդը՝
Ուրուականներու համախմբումին մէջ պիտի ^ըիջնէ:
- 17 Ուրախութիւն սիրողը ^թկարօտեալ պիտի ըլլայ.
Գինին ու իւղը սիրողը չի հարստանար:
- 18 Ամբարիշտը արդարին համար փրկանք կ'ըլլայ,
Եւ անհաւատարիմը՝ ուղիղներուն համար:
- 19 Աւելի լաւ է ^ժանապատը բնակիլ,
Քան կռուազան ու դիւրագրգիռ կնոջ հետ:
- 20 Իմաստունին բնակարանին մէջ ցանկալի գանձ եւ իւղ կան,
Բայց անմիտ մարդը ^իիր ունեցածը՝ կը կլլէ:
- 21 Արդարութեան ու կարեկցութեան հետամուտ եղողը՝
Կեանք, արդարութիւն եւ փառք պիտի գտնէ:
- 22 Իմաստունը զօրաւորներուն քաղաքը կը բարձրանայ
Եւ **անոնց** ապահովութեան ^լամրութիւնը կը փլցնէ:
- 23 Իր բերանն ու լեզուն պահողը՝
Իր անձը տագնապներէն կը պահէ:
- 24 Հպարտութեամբ եւ ցասումով վարուող մարդը՝
Որ հպարտ **ու** յանդուգն է, ծաղրող ^իկը կոչուի՝:

^ո Եբր.՝ աչքերուն

^ե Եբր.՝ ուշիմութիւն ստանայ

^գ Եբր.՝ ուշիմութեամբ կը նայի

^է Եբր.՝ կաշառքը

^ը Կամ՝ հանգստանայ

^թ Եբր.՝ կարօտութեան մարդ

^ժ Եբր.՝ անբնակ երկիր մը

^ի Եբր.՝ զայն

^լ Եբր.՝ զօրութիւնը

- 25 Ծոյլին փափաքը զինք կը մեռցնէ,
Որովհետեւ անոր ձեռքերը կը մերժեն աշխատիլ.
- 26 Ան ամբողջ օրը ^ծսաստիկ կը ցանկայ,
Իսկ արդարը կու տայ առանց խնայելու:
- 27 Ամբարիշտներուն զոհը գարշելի է,
Մանաւանդ երբ զայն **հենգ** մտադրութեամբ կը ^կմատուցանեն:
- 28 Սուտ վկան պիտի կորսուի,
Բայց լսող մարդը ընդմիշտ պիտի խօսի:
- 29 Ամբարիշտ մարդը իր երեսը կը պնդացնէ,
Բայց ուղիղը իր ճամբաները կը հաստատէ:
- 30 Իմաստութիւն, հանճար կամ խորհուրդ մը չկայ՝
Որ Տէրոջ ^հդիմադրէ:
- 31 Չին պատերազմի օրուան համար պատրաստուած է,
Բայց ^ծազատութիւնը Տէրոջմէ՛ն է:

22

- Բարի համբաւը մեծ հարստութենէն նախընտրելի է,
Ու շնորհքը արծաթէն եւ ոսկիէն լաւ է:
- 2 Հարուստն ու թշուառը իրարու կը հանդիպին.
Ջանոնք բոլորը Տէ՛րը ^սստեղծած է:
- 3 Խորագէտը չարիքը կը տեսնէ եւ կը ^բզգուշանայ,
Բայց միամիտները կ'անտեսեն ու կը պատժուին:
- 4 Խոնարհութեան **եւ** Տէրոջ վախին վախճանը՝
Հարստութիւն, փառք ու կեանք է:
- 5 Ծուռ **մարդուն** ճամբային մէջ փուշեր **եւ** վարմեր կան.
Իր անձը պահողը՝ անոնցմէ կը հեռանայ:
- 6 Կրթէ՛՝ մանուկը իր ^ճճամբան սկսած ատենը՝,
Որպէսզի երբ ծերանայ՝ անկէ չշեղի:
- 7 Հարուստը թշուառներուն վրայ կը տիրէ,

- ^խ Եբր.՝ անուն ունի
- ^ծ Եբր.՝ ցանկութեամբ
- ^կ Եբր.՝ բերեն
- ^հ Եբր.՝ դիմացը կենայ
- ^ծ Կամ՝ յաղթութիւնը
- ^ս Եբր.՝ ըրած
- ^բ Եբր.՝ պահուրտի
- ^գ Եբր.՝ տղան
- ^ճ Կամ՝ ճամբային համեմատ

Ու փոխ առնողը փոխ տուողին ստրուկ կ'ըլլայ:

- 8 Անհրաւութիւն սերմանողը ^Եանօրէնութիւն կը հնձէ, եւ անոր ցասումի գաւազանը պիտի ^Գկորսուի:
- 9 Բարեացակամ աչք ունեցողը պիտի օրհնուի, Որովհետեւ իր հացէն չքաւորին կու տայ:
- 10 Եթէ ծաղրողը վռնտես՝ ^Էկռիւր ^Ըկը հեռանայ՝, Բանավէճն ու անարգանքը կը դադրին:
- 11 Սիրտի մաքրութիւն սիրողին շրթունքին վրայ շնորհք կայ, եւ թագաւորը անոր բարեկամ կ'ըլլայ:
- 12 Տէրոջ աչքերը գիտութիւնը կը պահպանեն, Բայց ինք անհաւատարիմին խօսքերը կ'եղծանէ:
- 13 Ծոյլը կ'ըսէ. « Դուրսը առիւծ կայ, Հրապարակին մէջ պիտի մեռցուիմ »:
- 14 Օտար կիներուն բերանը խորունկ փոս է, Տէրոջ ^Թատելի եղողը՝ հոն կ'իյնայ:
- 15 ^ԺՄանուկին սիրտին յիմարութիւն կապուած է. Պատիժի գաւազանը զայն իրմէ կը հեռացնէ:
- 16 Իր **ստացուածքը** շատցնելու համար չքաւորը հարստահարողը, **Նաեւ** հարուստին տուողը՝ անշուշտ կարօտութեան **պիտի հասնի**:

ԵՐԵՍՈՒՆ ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԽՕՍԷՐ

- 17 Դարձուր ականջդ ու մտի՛կ ըրէ իմաստուններուն խօսքերը, եւ ^Իուշադրութի՛ն դարձուր՝ իմ գիտութեանս.
- 18 Արդարեւ հաճելի պիտի ըլլայ զանոնք քու **սիրտիդ** մէջ պահել, Անոնք բոլորն ալ քու շրթունքիդ վրայ պիտի հաստատուին:
- 19 Ահա՛ այսօր քեզի գիտցուցի **այս բաները**, Որպէսզի քու վստահութիւնդ Տէրոջ վրայ ըլլայ:
- 20 Միթէ ես քեզի ^Լերեսուն խրատ Ու գիտութիւն չգրեցի՞, ^ԼՈրպէսզի քեզի ^Խցուցնեմ ճշմարտութեան խօսքերուն ստուգութիւնը,

^Ե Կամ՝ ունայնութիւն

^Գ Եբբ.՝ սպառի

^Է Եբբ.՝ բանավէճը

^Ը Եբբ.՝ դուրս կ'ելլէ

^Թ Եբբ.՝ սրտմտութեան **ենթարկուողը**

^Ժ Եբբ.՝ Տղային

^Ի Եբբ.՝ սիրտիդ մէջ դի՛ր

^Լ Կամ՝ շատ անգամ

^Խ Եբբ.՝ գիտցնեմ

Որպէսզի քեզի ^ծհարցնողներուն ճշմարտութեան խօսքերով պատասխանես:

-1-

- 22 Չքաւորը մի՛^կկողոպտեր իր չքաւորութեան համար
Ու դժբախտը մի՛ կոխկռտեր ^հդատարանի մէջ.
- 23 Որովհետեւ Տէրը անոնց իրաւունքը պիտի պաշտպանէ,
Եւ զանոնք կողոպտողներուն ^ձանձը պիտի կողոպտէ:

-2-

- 24 Մի՛ բարեկամանար ^րբարկացող մարդուն՝ հետ,
Ու մի՛ երթար ցասկոտ մարդուն հետ.
- 25 Որպէսզի անոր ուղիները չստրվիս,
Եւ անձդ որոգայթի մէջ չբռնուի:

-3-

- 26 ^ճԳրաւական տուողներէն՝ մի՛ ըլլար,
Ո՛չ ալ՝ պարտքի համար երաշխաւոր եղողներէն.
- 27 Եթէ վճարելու ^վկարողութիւն չունենաս՝,
Ինչո՞ւ տակէդ քու անկողինդ առնեն:

-4-

- 28 Մի՛ տեղափոխեր հնադարեան սահմանաքարը,
Որ քու հայրերդ ^յդրած են:

-5-

- 29 Իր գործին մէջ արագաշարժ մարդ մը կը տեսնե՞ս.

^ծ Եբբ.՝ ղրկողներուն

^կ Եբբ.՝ թալլեր

^հ Եբբ.՝ դրան

^ձ Եբբ.՝ կեանքը

^ր Եբբ.՝ բարկութեան տիրոջ

^հ Եբբ.՝ Ափերը զարնողներէն

^վ Եբբ.՝ ոչինչ ունենաս

^յ Եբբ.՝ շինած

Ան թագաւորներո՛ւն պիտի ներկայանայ,
Ո՛չ թէ անշուք մարդոց առջեւ կայնի:

-6-

23

Երբ կառավարիչի մը հետ ստեղան նստիս՝
Լա՛ւ նկատէ առջեւդ եղողը,

2 Ու դանա՛կ դիր կոկորդիդ վրայ՝
Եթէ ախորժակի տէր ես:

3 Մի՛ ցանկար անոր քաղցրաւենիներուն,
Որովհետեւ անոնք Քսաբէութեան կերակուր՝ են:

-7-

4 Մի՛ յոգնիր՝ հարստանալու համար.
Հրաժարէ՛ մտադրութենէդ:

5 ՝Աչքերդ պիտի սեւեռե՞ս՝ այն բանին վրայ՝ որ արդէն չկայ.
Արդարեւ հարստութիւնը անշուշտ իրեն թելեր կը շինէ,
Եւ արծիւի պէս դէպի երկինք կը թռչի:

-8-

6 Վատ աչք ունեցողին հացը մի՛ ուտեր,
Եւ անոր քաղցրաւենիներուն մի՛ ցանկար.

7 Որովհետեւ ան իր անձին մէջ ինչպէս որ կը մտածէ՝ այնպէս է:
«Կե՛ր ու խմէ՛», կ'ըսէ քեզի,
Բայց անոր սիրտը քեզի հետ չէ:

8 Կերած պատառդ պիտի փսխես,
Ու հաճելի խօսքերդ պիտի կորսնցնես:

-9-

9 Անմիտին ականջներուն մի՛ խօսիր,
Զանի որ քու խօսքերուդ ուշիմութիւնը կ'արհամարհէ:

-10-

10 Մի՛ տեղափոխեր հնադարեան սահմանաքարը,

^ա Եբբ.՝ ուտելու

^բ Եբբ.՝ ստութեան հաց

^գ Եբբ.՝ խելքէդ

^դ Եբբ.՝ Աչքերուդ թռչիլ պիտի տա՞ս

Եւ մի՛ մտներ որբերուն արտերը.

- 11 Արդարեւ անոնց ^ԷՓրկարարը հզօր է,
Ու քեզի դէմ ի՛նք պիտի պաշտպանէ անոնց իրաւունքը:

-11-

- 12 Սիրտդ խրատ թող ^Գստանայ,
Եւ ականջներդ՝ գիտութեան խօսքեր:

-12-

- 13 ^ԷՄանուկէն մի՛ կասեցներ պատիժը,
Որովհետեւ եթէ զայն գաւազանով ծեծես՝ չի մեռնիր.
14 Թէեւ դուն զայն գաւազանով կը ծեծես,
Բայց անոր անձը ^Ըդժոխքէն կ'ազատես:

-13-

- 15 Որդեա՛կս, եթէ քու սիրտդ իմաստուն ըլլայ,
Ի՛մ սիրտս ալ պիտի ուրախանայ:
16 Ու երբ քու շրթունքդ ուղղամտութեան **մասից** խօսի,
Իմ ^Քերիկամունքս պիտի հրճուի:

-14-

- 17 Զու սիրտդ մեղաւորներուն թող չնախանձի,
Հապա ամէն օր Տէրոջ վախին մէջ եղիր.
18 Արդարեւ **անտարակոյս** վախճան մը կայ,
Ու քու յոյսդ պիտի չկտրի:

-15-

- 19 Որդեա՛կս, լսէ՛ եւ իմաստո՛ւն եղիր
Եւ ուղղէ՛ սիրտդ դէպի **շիտակ** ճամբան:
20 ^Մի՛ ընկերանար՝ գինեմոլներուն,

^Է Կամ՝ Վրէժխնդիրը

^Գ Եբբ.՝ մտցնէ

^Է Եբբ.՝ Տղայէն

^Ը Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանէն

^Ք Այսինքն՝ անձս

^Մ Եբբ.՝ Մէջը մի՛ ըլլար

Ո՛չ ալ որկրամոլութեամբ միս ուտողներուն.

- 21 Վասնզի արբեցողն ու որկրամոլը կը թշուառանան,
Եւ մրափը ցնցոտիներ կը հագցնէ:

-16-

- 22 Հնազանդէ՛ հօրդ՝ որ քեզ ծնաներ է,
Ու մի՛ արհամարհեր մայրդ՝ երբ ծերանայ:
23 Գնէ՛ ճշմարտութիւնը – **գայն** մի՛ ծախեր –,
Նմանապէս՝ իմաստութիւնը, խրատն ու խելացութիւնը:
24 Արդարին հայրը շատ պիտի խայտայ,
Եւ իմաստուն **գաւակ** ծնանողը անով պիտի ուրախանայ:
25 Զու հայրդ ու մայրդ **քեզմով** թող ուրախանան,
Եւ քեզ ծննդաբերողը թող խայտայ:

-17-

- 26 Որդեա՛կս, ինծի՛ տուր քու սիրտդ,
Եւ աչքերդ ի՛մ ճամբաներս թող դիտեն.
27 Որովհետեւ պոռնիկը ՚խորունկ փոս է,
Եւ օտարազգի **կիւնը՝** նեղ ՚հոր:
28 Ան գողի պէս դարանը կը մտնէ,
Ու մարդոց մէջ անհաւատարիմները կ'աւելցնէ:

-18-

- 29 Որո՞ւնն է «վա՛յ»ը, որո՞ւնն է «ափսո՛ս»ը.
Որո՞ւնն են կռիւները, որո՞ւնն են գանգատները.
Որո՞ւնն են առանց ^խպատճառի վէրքերը.
Որո՞ւնն է աչքերու կարմրութիւնը.–
30 Գինիին քով ^ծմնացողներուն,
Խառնուած գինին փնտռելու գացողներուն:
31 Մի՛ նայիր գինիին կարմրութեան,
Երբ բաժակին մէջ իր ^կգոյնը կը ցուցնէ՝ **ու** ^հդիւրութեամբ կը հոսի՞:
32 Ան վերջը օձի պէս կը խածնէ,

^հ Եբբ.՝ նեղ

^կ Կամ՝ գուր

^խ Եբբ.՝ վճարումի

^ծ Եբբ.՝ ուշացողներուն

^կ Եբբ.՝ դրսերեւոյթը կու տայ

^հ Եբբ.՝ ուղիղ կ'երթայ

Եւ իժի պէս կը խայթէ.

33 Արդարեւ քու աչքերդ օտար կիներուն պիտի նային,

Ու սիրտդ նենգութիւն պիտի խօսի,

34 Ծովուն ձմէջտեղը պառկողի պէս պիտի ըլլաս,

Կայմի մը գագաթը պառկողի պէս,

35 Եւ պիտի ըսես.

«Ինձի զարկին, **բայց** ղցաւ չզգացի».

Զիս ծեծեցին, **սակայն** չգիտակցեցայ:

Ե՞րբ պիտի արթննամ,

Որպէսզի զայն դարձեալ «ուզեմ»:

-19-

24

Մի՛ նախանձիր չար մարդոց,

Մի՛ փափաքիր անոնց ^աընկերանալ.

2 Որովհետեւ անոնց սիրտը կործանումի մասին կը ^բխորհի,

Եւ շրթունքը անիրաւութեան մասին կը խօսի:

-20-

3 Տունը իմաստութեամբ կը կառուցանուի,

Ու հանճարով կը հաստատուի:

4 Գիտութեամբ ^գշտեմարանները կը լեցուին

Ամէն **տեսակ** թանկարժէք եւ հաճելի ապրանքներով:

-21-

5 Իմաստուն ^դմարդը զօրաւոր կ'ըլլայ,

Ու գիտութիւն ունեցողը ոյժը կ'աւելցնէ.

6 Արդարեւ պատերազմը ^եառաջնորդութեամբ կ'ընես,

Եւ ^զազատութիւնը բազմաթիւ խորհրդականներով կ'ըլլայ:

^ձ Եբբ.՝ սիրտը

^ռ Եբբ.՝ չհիւանդացայ

^ս Եբբ.՝ փնտռեմ

^ա Եբբ.՝ հետ ըլլալ

^բ Եբբ.՝ խորհրդածէ

^գ Եբբ.՝ ներքին սենեակները

^դ Եբբ.՝ զօրաւոր մարդը

^ե Կամ՝ խոհեմութեամբ

-22-

7 Իմաստութիւնը յիմարին համար շատ բարձր է.
Ան էդատարանին մէջ իր բերանը չի բանար:

-23-

8 Ո՛վ որ մտածէ չարիք ընել՝
ընենգամիտ պիտի կոչուի:
9 Յիմարութեան խորհուրդը մեղք է,
Ու ծաղրողը մարդոց գարշելի է:

-24-

10 Եթէ տագնապի օրը տկարանաս,
Ոյժդ թքիչ է:

-25-

11 Ազատէ՛ անոնք՝ որ ժմեռցուելու կը տարուին՝,
Ու ջանք մի՛ խնայեր՝ որ փրկես ջարդուելու ի գացողները:
12 Եթէ ըսես. «Ահա՛ մենք ասիկա չէինք գիտեր»,
Սիրտերը կշռողը պիտի չհասկնա՞յ:
Քու անձդ պահպանողը՝ ինք գիտէ,
Եւ ամէն մարդու պիտի հատուցանէ՝ իր արարքներուն համեմատ:

-26-

13 Որդեա՛կս, մե՛ղր կեր՝ որ լաւ է,
Մեղրախորի՛սխ կեր՝ որ քիմքիդ քաղցր է:
14 Գիտցի՛ր թէ իմաստութիւնն ալ քու անձիդ նոյնպէս քաղցր պիտի ըլլայ.
Եթէ զայն գտնես՝
Ապագայ մը պիտի ունենաս,
Եւ քու յոյսդ պիտի չկտրի:

^գ Կամ՝ յաղթութիւնը

^է Եբբ.՝ դրան

^բ Եբբ.՝ Նենգ մտադրութեան տէր

^բ Եբբ.՝ նեղ

^դ Եբբ.՝ դէպի մահ բռնուած են

^ի Եբբ.՝ սահողները

-27-

- 15 Ո՛վ ամբարիշտ, արդարին ^Էտան դարանակալ մի՛ ըլլար,
Անոր ^Խբնակարանը մի՛ կործաներ:
- 16 Արդարեւ արդարը եօթը անգամ ալ իյնայ՝ պիտի կանգնի.
Բայց ամբարիշտները ծախորդութեան մէջ պիտի գայթին:

-28-

- 17 Երբ թշնամիդ իյնայ՝ մի՛ ուրախանար,
Ու երբ ոտքը գայթի՝ սիրտդ թող չխայտայ.
- 18 Որպէսզի Տէրը տեսնելով՝ իրեն ^Ծանհաճոյ չըլլայ,
Եւ իր բարկութիւնը անոր վրայէն կասեցնէ:

-29-

- 19 Մի՛ բորբոքիր չարագործներուն դէմ,
Եւ մի՛ նախանձիր ամբարիշտներուն:
- 20 Արդարեւ չար մարդը ապագայ չունի.
Ամբարիշտներուն ճրագը պիտի շիջանի:

-30-

- 21 Որդեա՛կս, վախցի՛ր Տէրոջմէն ու թագաւորէն,
Եւ մի՛ ^Կմիանար ճշտովարար մարդոց.
- 22 Արդարեւ անոնց ծախորդութիւնը յանկարծ ^Ծպիտի հասնի՞,
Ու երկուքին ալ դժբախտութեան ո՞վ կը գիտակցի:

ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԽՕՍԸԵՐՈՒ

- 23 Սա՛ բաներն ալ իմաստուններուն կը վերաբերին.—
Դատաստանի մէջ աչառութիւն ընելը լաւ չէ:
- 24 Ո՛վ որ ամբարիշտին կ'ըսէ. «Դուն արդար ես»,
Ժողովուրդները զինք պիտի անիծեն,

^Է Եբր.՝ բնակարանին

^Խ Եբր.՝ օթեւանը

^Ծ Եբր.՝ աչքերուն գէշ

^Կ Եբր.՝ խառնուիր

^Կ Եբր.՝ փոփոխական

^Ծ Եբր.՝ դէմ պիտի կանգնի

Եւ ՝ազգերը զինք պիտի բանադրեն.

25 Բայց **գայն** կշտամբողները ⁶երջանիկ պիտի ըլլան,
Ու անոնց վրայ բարօրութիւն **եւ** օրհնութիւն պիտի գան:

26 Իրաւացի պատասխան **տուողը**⁷
Շրթունք կը համբուրէ:

27 Դուրսի գործդ ⁸կանոնաւորէ՛,
Զայն ⁹քու արտիդ մէջ՝ պատրաստէ՛,
Յե՛տոյ տունդ կառուցանէ:

28 Ընկերիդ դէմ առանց ¹⁰պատճառի վկայ մի՛ ըլլար,
Եւ շրթունքովդ մի՛ ¹¹խաբեր:

29 Մի՛ ըսեր. «Ինք ինչպէս որ ըրաւ ինծի, ես ալ այնպէս պիտի ընեմ իրեն.
Այդ մարդուն պիտի հատուցանեմ իր արարքներուն համեմատ»:

30 Ծոյլ մարդուն արտին քովէն անցայ,
Ու պակասամիտ մարդուն այգիին քովէն.

31 Ահա՛ բոլորին մէջ փուշեր բուսած էին:
Անոնց մակերեսը ¹²եղիճներ ծածկած էին,
Եւ անոր քարէ ցանկապատը փլած էր:

32 Երբ **գայն** տեսայ՝ ¹³միտքիս մէջ լա՛ւ պահեցի՝,
Անոր նայեցայ **եւ անկէ** խրատ ստացայ.—

33 **Եթէ** քիչ մը քնանաս, քիչ մը մրափես,
Եւ քիչ մը ձեռքերդ ծալես՝ ¹⁴ննջելու համար,

34 Զու թշուառութիւնդ ճամբորդի մը պէս պիտի գայ,
Ու կարօտութիւնդ՝ վահանակիր մարդու պէս:

25

Հետեւեալներն ալ Սողոմոնի առակներն են, որոնք Յուդայի Եզեկիա թագաւորին
մարդիկը արտագրեցին.—

2 Աստուծոյ փառքը՝ բաները ծածկելն է,
Իսկ թագաւորներուն փառքը՝ բաները հետազօտելն է:

3 Երկինքի բարձրութիւնն ու երկրի խորութիւնը,
Նաեւ թագաւորներուն սիրտը անհետազօտելի են:

⁷ Եբբ.՝ բնակչութիւնները

⁶ Եբբ.՝ հաճելի

⁸ Եբբ.՝ հաստատէ՛, կամ՝ պատրաստէ՛

⁹ Եբբ.՝ արտին մէջ քեզի համար

¹⁰ Եբբ.՝ վճարումի

¹¹ Եբբ.՝ հրապուրեր

¹² Փշոտ թուփ մը

¹³ Եբբ.՝ սիրտիս մէջ լա՛ւ դրի

- 4 Հանէ՛ յխարամը արծաթէն,
Եւ **անկէ** անօթ մը պիտի ելլէ ձուլագործին համար:
- 5 Հանէ՛ ամբարիշտը թագաւորին առջեւէն,
Եւ անոր գահը արդարութեամբ պիտի հաստատուի:
- 6 Թագաւորին առջեւ մի՛ բարձեցար,
Ու մեծերուն տեղը մի՛ կենար.
- 7 Արդարեւ ւաւելի լաւ է որ քեզի ըսուի. «Հո՛ւ բարձրացիր»,
Քան թէ նուաստանաս աչքերուդ տեսած ազնուականին առջեւ:
- 8 Գիտի համար շտապելով դուրս մի՛ ելլեր,
Որպէսզի ընկերդ քեզ չխայտառակէ՝
Երբ վերջաւորութեան **չգիտնաս** ի՛նչ ընել:
- 9 Ընկերիդ հետ վարէ՛ քու դատդ,
Բայց ուրիշին գաղտնիքը մի՛ յայտներ,
- 10 Որպէսզի լսողը քեզ չանպատուէ,
Ու չարախօսութիւնդ ՚անցնջելի մնայ՝:
- 11 Յարմարութեամբ ըսուած խօսքը՝
Արծաթով զարդարուած ոսկիէ խնձորներու **կը նմանի**:
- 12 Իմաստունին կշտամբանքը՝ մտիկ ընող ականջին
Ոսկիէ օղ է, ու մաքուր ոսկիէ մանեակ:
- 13 Ինչպէս է ձիւնին զովութիւնը՝ հունձքի ժամանակ,
Նոյնպէս է հաւատարիմ դեսպանը՝ զինք ղրկողներուն.
Իր տիրոջ անձը կը վերանորոգէ:
- 14 Ե՛սուտ ՚առատաձեռնութեան վրայ պարծեցողը՝
Ե՛Անանձրեւ ամպերու եւ հովի պէս է:
- 15 Համբերատարութեամբ մեծաւորը կը սիրաշահուի,
Եւ անոյշ լեզուն Ըանդամները կը կոտրէ:
- 16 Եթէ մեղր գտնես՝ կե՛ր քեզ բաւարարելու չափ,
Որպէսզի Ք՛չյագենաս ու զայն չփսխես:
- 17 ԺՅաճախ մի՛ երթար՝ ընկերիդ տունը,

^ա **Այսինքն**՝ հալած մետաղի կեղտը

^բ **Եբր.**՝ պատուուիր

^գ **Կամ**՝ Կռիւի

^դ **Եբր.**՝ չվերադարձուի

^ե **Կամ**՝ Կեղծ

^զ **Եբր.**՝ պարգեւին

^է **Եբր.**՝ Առանց տեղատարափի

^ը **Կամ**՝ ոսկորները

^թ **Եբր.**՝ չկշտանաս

^ժ **Եբր.**՝ Ոտքդ հազուագիւտ թող ըլլայ

ԱՌԱՎՆԵՐՈՒ ԳԻՐՔԸ

Որ քեզմէ՝ ի չձանձրանայ ու քեզ չատէ:

18 Իր ընկերին դէմ՝ սուտ վկայութիւն խտուողը՝

Լախտի, սուրի եւ սրուած նետի պէս է:

19 Տագնապի օրը անհաւատարիմ մարդու վստահիլը՝

Կոտրած ակռայի ու երերուն ոտքի ապաւինելու պէս է:

20 Տրտում՝ մարդուն առջեւ երգեր երգողը՝

Յուրտ օրը հագուստ հանել տուողին,

Կամ բորակի վրայ քացախ թափողին կը նմանի:

21 Եթէ՝ նոսխոյ անօթի է՝ անոր հա՛ց կերցուր,

Ու եթէ ծարաւ է՝ անոր ջո՛ւր խմցուր.

22 Արդարեւ այսպէս ընելով՝ անոր գլուխին վրայ կրակի կայծեր պիտի դիզես,

Եւ Տէրը քեզի պիտի հատուցանէ:

23 Հիւսիսային հովը տեղատարափներ՝ կը ծնանի՝,

Ու խոժոռ դէմքը՝՝ չարախօս լեզու:

24 Աւելի լաւ է տանիքի մը անկիւնը բնակիլ,

Քան թէ տուն մը՝ բաժնեկցիլ կռուասէր կնոջ մը հետ:

25 Ինչպէս է պաղ ջուրը՝ պապակած անձին,

Այնպէս է հեռաւոր երկրէ եկած բարի լուրը:

26 Ամբարիշտ մարդուն առջեւ՝ ինկող արդարը՝

Աղտոտած աղբերակի եւ ապականած աղբիւրի կը նմանի:

27 Ծատ մեղր ուտելը լաւ չէ.

Նաեւ մարդուն իր փառքը՝՝ հետապնդելը՝ փառք չէ:

28 Իր ոգին՝ չզսպող մարդը՝

Քանդուած եւ անպարհսպ քաղաքի պէս է:

Ի Եբր.՝ չկշտանայ

Լ Կամ՝ կեղծ

Խ Եբր.՝ խօսողը

Ծ Եբր.՝ սիրտին

Կ Եբր.՝ քեզ ատողը

Ֆ Եբր.՝ կ'երկնէ

Ճ Եբր.՝ ծածկաբար խօսող

Ղ Եբր.՝ ընկերակցիլ

Ն Եբր.՝ սահող

Մ Եբր.՝ հետազօտելը

Յ Եբր.՝ չարգիլող

Ն Եբր.՝ Պատռուած

26

- Ինչպէս ամառուան մէջ՝ ձիւն, եւ հունձքի **ժամանակ**՝ անձրեւ,
Այնպէս ալ անմիտին պատիւ չի վայելը:
- 2** Ինչպէս ճնճողուկը կը թափառի ու ծիծեռնակը կը թռչի,
Այնպէս ալ առանց պատճառի անէծք չի գար:
- 3** Ձիուն խարազան **պէտք** է, իշուն՝ սանձ,
Անմիտներուն կռնակին ալ՝ գաւազան:
- 4** Անմիտին մի՛ պատասխաներ իր յիմարութեան համեմատ,
Որպէսզի դուն ալ անոր ^անման չըլլաս:
- 5** Անմիտին պատասխանէ՛ իր յիմարութեան համեմատ,
Որպէսզի ^բինքզինք իմաստուն չկարծէ՝:
- 6** Անմիտին ձեռքով պատգամ ղրկողը՝
Իր ոտքերը կը կտրէ ու ^գվնաս կը ^դկրէ:
- 7** Ինչպէս կաղիւն սրունքները վտիտ են,
Այնպէս է առակը՝ անմիտին բերանին մէջ:
- 8** Անմիտին պատիւ տուողը՝
^եՔարակոյտի մը մէջ **պատուական** քարերու ծրար **դնողին**՝ կը նմանի:
- 9** Առակը անմիտին բերանին մէջ՝
Գինովին ձեռքը մտնող ^զփուշին պէս է:
- 10** Մեծ է ամէն բան ^էՍտեղծողը.
Ան անմիտը կը վարձէ, նաեւ ^ըյանցաւորները կը վարձէ:
- 11** Ինչպէս շունը իր փսխածին կը վերադառնայ,
Նոյնպէս անմիտը իր յիմարութեան կը վերադառնայ:
- 12** Ինքզինք իմաստուն կարծող մարդ մը տեսա՞ր.
Աւելի յոյս կայ անմիտէն, քան թէ անկէ:
- 13** Ծոյլը կ'ըսէ. «^բՄռնչող **առիւծ**՝ կայ ճամբային մէջ,
Առիւծ կայ հրապարակներուն մէջ»:
- 14** Ինչպէս դուռը կը դառնայ իր ծխնիներուն վրայ,

^ա Եբր.՝ հաւասար

^բ Եբր.՝ իր աչքերուն իմաստուն չըլլայ

^գ Եբր.՝ բռնութիւն

^դ Եբր.՝ խմէ

^ե Կամ՝ Պարսատիկի մէջ քար փաթթողին

^զ Եբր.՝ մոշենիին

^է Եբր.՝ Երկնողը

^ը Եբր.՝ անտեսողները

^բ Կամ՝ վագր

- Նոյնպէս ալ ծոյլը՝ իր մահիճին մէջ:**
- 15** Ծոյլը իր ձեռքը ամանին մէջ կը ^ժխորթէ,
Սակայն զայն բերանը ^Իտանիլը **զինք** կը ^Լյոզնեցնէ:
- 16** Ծոյլը ինքզինք աւելի իմաստուն կը կարծէ՝
Զան ^Խխելացի պատասխան տուող՝ եօթը **մարդ:**
- 17** Իրը չեղած ^Յվէճի մը համար սրդողող անցորդը՝
Շունը ականջներէն բռնողին **պէս** է:
- 18** Ինչպէս է ցնորած **մարդը՝** որ կրակի կայծեր, նետեր ու մահ կ'արձակէ,
19 Այնպէս է այն մարդը՝ որ իր ընկերը կը խաբէ,
Ու **յետոյ** կ'ըսէ. «Կը կատակէի»:
- 20** Առանց փայտի՝ կրակը կը մարի.
Երբ քսու չըլլայ՝ բանավէճը կը դադրի:
- 21** Ինչպէս է ածուխը՝ կայծերուն, ու փայտը՝ կրակին,
Այնպէս է կռուազան մարդը՝ վէճ բորբոքեցնելու:
- 22** Զսու մարդուն խօսքերը անուշեղէնի պէս են.
Անոնք մինչեւ փորին ^Կշտեմարանները կ'իջնեն:
- 23** ^ՏՏոչորող շրթունքն ու չար սիրտը
Արծաթի ^Ճխարամով պատուած ^Պխեցիի **կը նմանին:**
- 24** Ատողը իր շրթունքը կը կեղծէ,
Իսկ սիրտին մէջ խաբէութիւն կը ^Վպահէ.
- 25** Մի՛ հաւատար անոր շնորհալի ^Մխօսքերուն,
Որովհետեւ անոր սիրտին մէջ եօթը գարշելի բան կայ.
- 26** Ան որ **իբ** ասելութիւնը նենգամտութեամբ կը ծածկէ,
Անոր չարութիւնը համախմբումին մէջ պիտի յայտնուի:
- 27** Փոս փորողը՝ ի՛նք մէջը պիտի իյնայ.
Ա՛ն որ քար կը գլորէ՝ ան իր վրայ պիտի վերադառնայ:
- 28** Ստախօս լեզուն իր ^Լխայթածները կ'ատէ,

^ժ Եբբ.՝ թաղէ

^Ի Եբբ.՝ վերադարձնելը

^Լ Եբբ.՝ հիւծէ

^Խ Եբբ.՝ դատողութեամբ վերադարձնող

^Յ Կամ՝ կռիւի

^Կ Եբբ.՝ ներքին սեներակները

^Տ Կամ՝ Բոցավառ

^Ճ Այսինքն՝ հալած մետաղի կեղտով

^Պ Այսինքն՝ թրծուած կաւէ անօթի

^Վ Եբբ.՝ դնէ

^Մ Եբբ.՝ ձայնին

Ու շողոքորթ բերանը կորուստ կը ⁶յառաջացնէ:

27

Վաղուան համար մի՛ պարծենար,
Որովհետեւ չես գիտեր թէ օրը ի՛նչ պիտի ծնանի:

2 Ուրի՛շը թող գովէ քեզ, ո՛չ թէ քու բերանդ.

Օտարազգի՛ն՝ ո՛չ թէ քու շրթունքդ:

3 Զարը ծանրութիւն **ունի**, եւ ւազը բեռ է.

Բայց յիմարին գրգռութիւնը երկուքէն ալ ծանր է:

4 Յասունը անգութ է, ու բարկութիւնը՝ յորդահոս.

Բայց նախանձին առջեւ ո՞վ կրնայ դիմանալ:

5 Աւելի լաւ է յայտնի կշտամբանքը,

Զան ծածուկ սէրը:

6 ^աԲարեկամին **տուած** վէրքերը հաւատարիմ են,

Իսկ ^բոսոխին համբոյրները՝ ^գխաբէական:

7 Կուշտ անձը մեղրախորիսխը կը կոխկռտէ,

Բայց անօթի անձին՝ ամէն լեղի բան քաղցր է:

8 Իր տեղէն թափառական եղող մարդը՝

Իր բոյնէն **հեռու** թափառող ճնճուկին պէս է:

9 **Հոտաւէտ** իւղն ու խունկը սիրտը կ'ուրախացնեն.

Նմանապէս բարեկամին քաղցրութիւնը՝ ^դմտերիմ խորհուրդով:

10 Զու բարեկամդ ու հօրդ բարեկամը մի՛ լքեր,

Եւ ձախորդութեանդ օրը եղբօրդ տունը մի՛ երթար.

Աւելի լաւ է մօտ դրացին՝ քան հեռու եղող եղբայրը:

11 Որդեա՛կս, իմաստո՛ւն եղիր ու սի՛րտս ուրախացուր,

Որպէսզի **կարենամ** պատասխանել զիս նախատողին:

12 Խորագէտը չարիքը կը տեսնէ **եւ** կը ^եզգուշանայ,

Բայց միամիտները կ'անտեսեն **ու** կը պատժուին:

13 Օտարի մը երաշխաւոր եղողին հագո՛ւստը առ,

Եւ օտարազգի **կնոջ** համար **երաշխաւոր եղողէն** գրա՛ւ առ:

14 Եթէ մէկը առտուն՝ կանուխ ելլէ եւ իր բարեկամը բարձր ձայնով օրհնէ,

Ասիկա անոր անէծք կը սեպուի:

15 Անձրեւոտ օրուան շարունակական կաթկթոցը,

¹ Եբբ.՝ ճգմածները

⁶ Եբբ.՝ պատրաստէ

^ա Եբբ.՝ Սիրելիին

^բ Եբբ.՝ ատողին

^գ Կամ՝ առատ

^դ Եբբ.՝ անձնական

^ե Եբբ.՝ պահուրտի

Ու կռուագան կինը՝ իրարու կը նմանին.

- 16 Զայն պահողը՝ հովը կը պահէ,
Եւ աջ ձեռքին մէջ պահուած հոտաւէտ իւղը՝ **«ինքզինք կը յայտնէ»**։
- 17 Երկաթը երկաթով կը սրուի,
Ու մարդը իր բարեկամին երեսը կը ^էգրգռէ։
- 18 Թգեցին խնամողը անոր պտուղը կ'ուտէ,
Եւ իր տէրը պահպանողը կը պատուուի։
- 19 Ինչպէս ջուրը երեսը երեսին կը **ցուցնէ**,
Նոյնպէս սիրտը՝ մարդը մարդուն։
- 20 ^բԴժոխքն ու ^բվիհը չեն կշտանար.
Նոյնպէս մարդուն աչքերը չեն կշտանար։
- 21 **Ինչպէս** հալոցը արծաթը կը **փորձէ**, եւ քուրան՝ ոսկին
Այնպէս ալ մարդը զինք գովող բերանը **թող փորձէ**։
- 22 Թէեւ յիմարը սանդի մէջ սանդիտոռով ծեծես՝ ձաւարին հետ,
Անոր յիմարութիւնը իրմէ չի հեռանար։
- 23 Ստո՛ւգապէս գիտցիր ոչխարներուդ՝ ^գվիճակը,
Եւ ^հուշադրութի՛նն դարձուր՝՝ հօտերուդ.
- 24 Որովհետեւ գանձը յաւիտեանական չէ,
Ու պսակը սերունդէ սերունդ չի **տեսեր**։
- 25 **Երբ** խոտը՝ բուսնի, դալարը երեւնայ,
Եւ լեռներուն բոյսերը ժողվուից,
- 26 Գառները քու հագուստիդ համար պիտի ըլլան,
Նոխազները՝ դաշտին գինը **վճարելու**,
- 27 Եւ բաւական այծի կաթ **պիտի ունենաս**՝
^ըու ^ըկերակուրիդ ու տանդ կերակուրին համար,
Նաեւ սպասուհիներդ ապրեցնելու համար։

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

28

Ամբարիշտը կը փախչի երբ ո՛չ մէկը **զինք** կը հալածէ,
Իսկ արդարները **առիւծի** կորիւնի պէս վստահ կ'ըլլան։

- ^գ **Երբ.**՝ կը գոչէ
- ^է **Երբ.**՝ սրէ
- ^բ **Այսինքն՝** Մեռած անձերու կայանն
- ^բ **Երբ.**՝ ապադոնը, **այսինքն՝** կորուստը
- ^գ **Երբ.**՝ երեսը
- ^հ **Երբ.**՝ սիրտիդ մէջ դիր
- ^լ **Երբ.**՝ յայտնուի
- ^ը **Երբ.**՝ հացիդ

- 2 Երբ երկրի մը մէջ ապստամբութիւն ըլլայ, ան բազմաթիւ իշխանաւորներ կ'ունենայ.
Բայց **հանդարտ** վիճակ մը երկար **կը տենէ** խելացի **ու** գիտուն մարդու մը միջոցով:
- 3 Չքաւորները հարստահարող թշուառ ^ամարդը՝
Հացի չգոյութիւն **պատճառող** ^բհեղեղանման անձրեւի **պէս է**:
- 4 Օրէնքը լքողները ամբարիշտները կը գովեն,
Իսկ Օրէնքը պահողները անոնց դէմ կը մաքառին:
- 5 Չար մարդիկ իրաւունքը չեն հասկնար,
Բայց Տէրը փնտռողները ամէն ինչ կը հասկնան:
- 6 Աւելի լաւ է իր պարկեշտութեան մէջ ընթացող թշուառը,
Զան ծուռ ճամբաներու մէջ քալող հարուստը:
- 7 Օրէնքը պահողը խելացի որդի է,
Իսկ որկրամուկներուն բարեկամացողը իր հայրը կը խայտառակէ:
- 8 Իր ստացուածքը վաշխով եւ տոկոսով աւելցնողը՝
Զայն չքաւորին ողորմողին համար կը հաւաքէ:
- 9 Ան որ իր ականջը կը ^գդարձնէ՝ Օրէնքը մտիկ չընելու համար,
Անոր աղօթքն անգամ գարշելի է:
- 10 Ուղիղները չար ճամբայի մէջ մոլորեցնողը՝ ի՛նք պիտի իյնայ իր փոսին մէջ,
Սակայն պարկեշտները բարիք պիտի ժառանգեն:
- 11 Հարուստ մարդը ^դիներզինք իմաստուն կը կարծէ՝,
Բայց խելացի չքաւորը զայն կը ^եքննէ:
- 12 Երբ արդարները հրճուին՝ մեծ պարծանք կ'ըլլայ,
Իսկ երբ ամբարիշտները բարձրանան՝ մարդ կը պահուրտի:
- 13 Իր յանցանքները ծածկողը պիտի չյաջողի,
Սակայն **գանոնք** խոստովանողն ու լքողը գթութիւն պիտի գտնէ:
- 14 Ծարունակ վախցող մարդը երանելի է,
Բայց իր սիրտը խստացնողը ձախորդութեան մէջ պիտի իյնայ:
- 15 Չքաւոր ժողովուրդը կառավարող ամբարիշտը՝
^զՄռնչող առիւծի եւ խոյացող արջի **կը նմանի**:
- 16 Հանճարի կարօտ առաջնորդը շատ կը հարստահարէ,
Բայց ազահութիւնը ատողը **իր** օրերը կ'երկարէ:
- 17 ^էԱրիւնապարտ մարդը մինչեւ գուրը կը փախչի.
Ո՛չ մէկը ^ըանոր նեցուկ թող ըլլայ՝:

^ա Եբր.՝ գօրաւոր մարդը

^բ Եբր.՝ քշող տանող

^գ Եբր.՝ հեռացնէ

^դ Եբր.՝ իր աչքերուն իմաստուն կ'ըլլայ

^ե Եբր.՝ հետազօտէ

^զ Եբր.՝ Գոռացող

^է Եբր.՝ Անձի մը արիւնը հարստահարած

^ը Կամ՝ զայն թող բռնէ

- 18 Պարկեշտութեամբ ընթացողը պիտի փրկուի,
իսկ ծուռ մարդը՝ որ երկու ճամբայէ կը քալէ, **անոնցմէ** մէկուն մէջ պիտի իյնայ:
- 19 Իր հողը մշակողը հացով պիտի կշտանայ,
Բայց թանոսի **բաներու** հետամուտ եղողը՝ թշուառութեամբ պիտի լեցուի:
- 20 Հաւատարիմ մարդը առատօրէն կ'օրհնուի,
իսկ հարստանալու փութացողը՝ անպատիժ պիտի չմնայ:
- 21 Աչառութիւն ընելը լաւ չէ,
Որովհետեւ պատառ մը հացի համար ^իմարդ **կրնայ** յանցանք գործել:
- 22 Վատ աչք ունեցող մարդը կ'արտորայ փարթամ ըլլալ,
Ու չի գիտեր թէ իր վրայ կարօտութիւն պիտի հասնի:
- 23 Մարդ կշտամբողը՝ վերջաւորութեան աւելի շնորհք կը գտնէ,
Զան լեզուով շողոքորթողը:
- 24 Ա՛ն որ իր հայրը կամ մայրը կը լկողոպտէ եւ կ'ըսէ. «Յանցանք չէ»,
Այդպիսին բնաջնջող մարդուն ընկերակիցն է:
- 25 Հպարտ ^իսիրտ ունեցողը բանավէճ կը հրահրէ,
Սակայն Տէրոջ վստահողը պիտի պարարտանայ:
- 26 Իր սիրտին վստահողը անմիտ է,
Բայց իմաստութեամբ ընթացողը պիտի ազատի:
- 27 Թշուառին տուողը կարօտ չ'ըլլար,
իսկ ^ժգայն անտեսողը՝ շատ անէծք **պիտի ստանայ**:
- 28 Երբ ամբարիշտները բարձրանան՝ մարդիկ կը պահուրտին,
Բայց երբ անոնք կորսուին՝ արդարները կը շատնան:

29

- Երբ ^այաճախ կշտամբուած՝ մարդը իր պարանոցը խստացնէ,
Յանկարծ պիտի ջախջախուի, եւ **անոր** դարման պիտի չըլլայ:
- 2 Եթէ արդարները բազմանան՝ ժողովուրդը կ'ուրախանայ,
Բայց երբ ամբարիշտը կառավարէ՝ ժողովուրդը կը հառաչէ:
- 3 Իմաստութիւն սիրող մարդը իր հայրը կ'ուրախացնէ,
իսկ պռոնիկներուն բարեկամացողը **իր** ստացուածքը կը մսխէ:
- 4 Իրաւունք **կիրարկելով**՝ թագաւորը կը կայունացնէ **իր** երկիրը,
Բայց ^բկաշառք **ստացողը** գայն կը տապալէ:

- ^բ Կամ՝ դատարկապորտ **մարդոց** հետեւողը
- ^ժ Կամ՝ անմեղ
- ^ի Եբբ.՝ գօրաւոր **մարդը**
- ^լ Եբբ.՝ թալլէ
- ^ի Եբբ.՝ անձ
- ^ժ Եբբ.՝ **անկէ** թաքնուողը
- ^ա Կամ՝ կռուասէր
- ^բ Եբբ.՝ բարձրացնելիք ընծայ

ԱՌԱՎՆԵՐՈՒ ԳԻՐԸ

- 5 Իր ընկերը շողոքորթող «մարդը՝
Անոր քայլերուն առջեւ ցանց կը փռէ:
- 6 Չար մարդուն յանցանքին մէջ որոգայթ կայ,
Իսկ արդարը ցնծութեան եւ ուրախութեան մէջ պիտի ըլլայ:
- 7 Արդարը չքաւորներուն դատին գիտակից է,
Բայց ամբարիշտը ⁷տեղեակ չ'ըլլար⁷:
- 8 Ծաղրող մարդիկ քաղաքը կը բռնկեցնեն,
Իսկ իմաստունները բարկութիւնը կը կասեցնեն:
- 9 Երբ իմաստուն մարդը դատը կը պաշտպանէ յիմար մարդուն դէմ,
Վրդովի թէ ծիծաղի՝ հանգիստ պիտի չըլլայ:
- 10 Արիւնահեղ մարդիկ արդարը կ'ատեն,
Բայց ուղիղները անոր ⁶որպիսութիւնը կը հարցնեն⁶:
- 11 Անմիտը իր «միտքը բոլորովին է կը յայտնէ»,
Իսկ իմաստունը զայն յետագային կը պահէ:
- 12 Սուտ խօսքերու ուշադիր եղող կառավարիչին
Բոլոր սպասարկուները ամբարիշտ կ'ըլլան:
- 13 Թշուառն ու հարստահարիչը իրարու հանդիպեցան.
Տէ՛րն է երկուքին աչքերը լուսաւորողը:
- 14 Չքաւորները ճշմարտութեամբ դատող թագաւորին գահը՝
Յաւիտեան հաստատ պիտի ըլլայ:
- 15 Գաւազանն ու յանդիմանութիւնը իմաստութիւն կու տան,
Բայց **իր կամքին** ձգուած ²մանուկը իր մայրը կ'ամչցնէ:
- 16 Երբ ամբարիշտները բազմանան՝ յանցանքը կը շատնայ,
Սակայն արդարները անոնց անկումը պիտի տեսնեն:
- 17 ⁸Խրատէ՛ քու որդիդ, որպէսզի քեզ հանգստացնէ,
Եւ քու անձդ զուարճացնէ:
- 18 Առանց տեսիլքի՝ ժողովուրդը կը ⁴խտտորի,
Բայց Օրէնքը պահողը երանելի կ'ըլլայ:
- 19 Հասկցող բայց ¹չհնազանդող ծառան՝

⁴ Եբր.՝ գօրաւոր մարդը

⁷ Եբր.՝ գիտութիւնը չի հասկնար

⁶ Եբր.՝ անձը կը փնտռեն

⁴ Եբր.՝ հոգին

⁵ Եբր.՝ դուրս կը հանէ

² Եբր.՝ տղան

⁸ Կամ՝ Պատժէ՛

⁴ Եբր.՝ մերժէ, կամ՝ խուսափի

¹ Եբր.՝ չպատասխանող

Խօսքերով չի 'խրատուիր:

- 20 Իր խօսքերուն մէջ փութացող մարդ մը տեսա՞ր.
Աւելի յոյս կայ անմիտէն՝ քան իրմէ:
- 21 Եթէ մէկը իր ծառան ^Խմանկութենէն շփացնէ,
Վերջաւորութեան ան զաւակ կ'ըլլայ:
- 22 Բարկացոտ մարդը բանավէճ կը հրահրէ,
Եւ ^Յցասկոտ մարդը՝ շատ յանցանքներ կը գործէ:
- 23 Մարդուն յոխորտանքը զինք կը նուաստացնէ,
Բայց հեզահոգի մարդը փառք կը վաստկի:
- 24 Գողին բաժնեկից եղողը իր անձը կ'ատէ.
Ան երդումը կը լսէ, բայց գայն չի յայտներ:
- 25 Մարդոց ^Կվախը որոգայթի մէջ կը ^Ճձգէ,
Սակայն Տէրոջ վստահողը պաշտպանուած կ'ըլլայ:
- 26 Ծատերը կառավարիչին ^Ճշնորհքը կը խնդրեն,
Բայց Տէրոջմէն է մարդուն իրաւունքը:
- 27 Անիրաւ մարդը արդարներուն գարշելի է,
Իսկ ^Ղուղղամտութեամբ ընթացողը՝ ամբարիշտին գարշելի է:

ԱԳՈՒՐԻ ԽՕՍԷՐԸ

30

- Յակէեան Ագուրի խօսքերը,
Այսինքն՝ պատգամը, որ ^Ման հաղորդեց Իթիէլի,
Իթիէլի եւ Ուքալի.–
- 2 Իրապէս ես **ամէն** մարդէ անխելք եմ,
Ու մարդկային խելացութիւն չունիմ:
- 3 Իմաստութիւն չսորվեցայ,
Եւ ^ԲԱմենասուրբին գիտութիւնը չեմ ճանչնար:
- 4 Ո՞վ երկինք ելաւ, ու **անկէ** իջաւ.
Ո՞վ հովը ժողվեց իր ափերուն մէջ.

¹ Կամ՝ պատժուիր

^Խ Եբբ.՝ տղայութենէն

^Յ Եբբ.՝ ցասումի տէրը

^Կ Եբբ.՝ դողը

^Ճ Եբբ.՝ դնէ

^Յ Եբբ.՝ երեսը

^Ղ Եբբ.՝ իր ճամբային մէջ ուղղամիտ եղողը

^Մ Եբբ.՝ զօրաւոր մարդը

^Բ Կամ՝ սուրբերուն

ԱՌԱՎՆԵՐՈՒ ԳԻՐՔԸ

Ո՞վ ջուրերը ամփոփեց **իր** հանդերձին մէջ.
Ո՞վ հաստատեց երկրի բոլոր ծայրերը:
Ի՞նչ է անոր անունը, եւ անոր որդիին անունը.
Եթէ գիտես՝ **ըսէ՛**:

- 5 Աստուծոյ բոլոր խօսքերը ⁴ջինջ են.
Ան իրեն ասպարհողներուն վահան է:
6 Դուն անոր խօսքերուն վրայ **բան** մի՛ ակելցներ,
Որպէսզի քեզ չկշտամբէ ու դուն ստախօս **թուխ**:

ԱՌԱՎՆԵՐ

- 7 Զեզմէ երկու **բան** կը խնդրեմ,
Մեռնելէս առաջ մի՛ մերժեր **զանոնք**.—
8 Ունայնութիւնն ու ստութիւնը հեռացո՛ւր ինձմէ,
Ո՛չ թշուառութիւն տուր ինձի, ո՛չ ալ հարստութիւն.
Կերակրէ՛ զիս սովորական ⁷հացովս,
9 Որպէսզի կշտանալով **քեզ** չուրանամ
Ու չըսեմ. «Տէրը ո՞վ է»,
Ո՛չ ալ թշուառանալով գողնամ
Եւ իմ Աստուծոյս անունը ⁶արատաւորեմ:
10 Ծառայի մը մասին մի՛ բամբասեր իր տիրոջ,
Որպէսզի քեզ չանհծէ եւ յանցաւոր չըլլաս:
11 Սերունդ մը կայ՝ որ իր հայրը կ'անհծէ
Ու մայրը չ'օրհներ.
12 Սերունդ մը՝ որ իր աչքերուն մաքուր է,
Սակայն իր աղտէն լուացուած չէ.
13 Սերունդ մը՝ որուն աչքերը գոռոզ են,
Եւ կոպերը՝ բարձրացած.
14 Սերունդ մը՝ որուն ակռաները սուրերու **պէս** են,
Ու ժանիքները՝ դանակներու **պէս**,
Դժբախտները երկրի վրայէն սպառելու համար,
Եւ աղքատները՝ մարդոց մէջէն:
15 Տգրուկը երկու աղջիկ ունի.
«Տո՛ւր, տո՛ւր», **կ'ըսեն**:
Սա՛ երեք **բաները** անկուշտ են,
Ու չորս **բան** կայ՝ որ չ'ըսեր. «Հերիք է».—
16 ⁴Դժոխքը, ամուլ արգանդը,
Երկիրը՝ որ ջուրով չի ⁵յագեցնար,

⁴ Եբր.՝ գտուած

⁷ Այսինքն՝ կերակուրովս

⁶ Եբր.՝ բռնագրաւեմ

⁴ Այսինքն՝ Մեռած անձերու կայանը

⁵ Եբր.՝ կշտանար

- Ու կրակը՝ որ չ'ըսեր. «Հերիք է»:
- 17 Այն աչքը՝ որ իր հայրը կը ծաղրէ
Եւ իր մօր հնազանդիլը կ'արհամարհէ,
Չորերուն ագռաւները պիտի փորեն,
Եւ արծիւներուն ձագերը պիտի լափեն զայն:
- 18 Սա՛ երեք **բաները** ինծի սքանչելի կը թուիմ,
Ու չորս **բան** կայ՝ որ չեմ հասկնար.—
- 19 Օդին մէջ՝ արծիւին ճամբան,
Վէմին վրայ՝ օձին ճամբան,
Ծովուն ^Եմէջտեղը՝ նաւուն ճամբան,
Եւ օրիորդին քով՝ ^Քմարդուն ճամբան:
- 20 Ծնացող կնոջ ճամբան ալ այդպէս է.
Կ'ուտէ ու բերանը կը սրբէ,
Եւ կ'ըսէ. «Անօրէնութիւն չգործեցի»:
- 21 Երեք **բանի** համար երկիրը կը սարսի,
Ու չորս **բան** կայ՝ որուն չի կրնար հանդուրժել.—
- 22 Ստրուկը՝ երբ թագաւորէ,
Անգգամը՝ երբ հացով կշտանայ,
- 23 Ատելի **կինը**՝ երբ ամուսնանայ,
Եւ ստրկուհին՝ երբ իր տիրուհիին ժառանգորդ ըլլայ:
- 24 Երկրի վրայ չորս **բան** կայ՝ որ պզտիկ է,
Բայց՝ ^Չատ խելացի՝.—
- 25 Մրջիւնները զօրաւոր ժողովուրդ մը չեն,
Սակայն իրենց ^Իկերակուրը ամառը կը պատրաստեն:
- 26 Ճագարները տկար ժողովուրդ մըն են,
Բայց իրենց տուները ժայռերու մէջ կը ^Լշինեն:
- 27 Մարախները թագաւոր չունին,
Սակայն բոլորը գունդ-գունդ դուրս կ'ելլեն:
- 28 ^ԽՄողէզը ձեռքերով կը բռնուի,
Ու թագաւորներու պալատներուն մէջ է:
- 29 Երեք **բան** կայ՝ որ լաւ կը քալէ,
Եւ չորս **բան** կայ՝ որ վայելչագեղ քալուածք ունի.—
- 30 Առոյգ առիւծը, որ ^Ցգազաններուն **ամենէն** զօրաւորն է,

^Ե Երբ.՝ սիրտը

^Ք Երբ.՝ զօրաւոր մարդուն

^Չ Երբ.՝ իմաստուններու իմաստուն

^Ի Երբ.՝ հացը

^Լ Երբ.՝ դնեն

^Խ Կամ՝ Սարդը

^Ց Կամ՝ անասուններուն

Ու ո՛չ մէկուն առջեւ կը նահանջէ.

31 ⁴Մէջքը կապուած ձիւն⁴, նաեւ նոխազը,
Եւ անդիմադրելի թագաւորը:

32 Եթէ անգգամութիւն ըրիր՝ դուն քեզ բարձրացնելով,
Կամ չարութիւն մը խորհեցար,
Դի՛ր ձեռքդ բերանիդ վրայ.

33 Արդարեւ եթէ կաթը ծեծես՝ կոգի կ'ելլէ,
Եթէ քիթը ճմլես՝ արիւն կ'ելլէ,
Նոյնպէս եթէ բարկութիւնը գրգռես՝ կռիւ կ'ելլէ:

ՊԱՏԳԱՄ ԹԱԳԱԻՈՐԻ ՄԸ

31

Լեմուէլ թագաւորին խօսքերը,
Այսինքն՝ պատգամը, որ անոր մայրը իրեն ⁵հաղորդեց.—

2 Ի՞նչ **ըսեմ**, որդեա՛կս,
Ի՞նչ **ըսեմ**, ո՛վ իմ ⁶որովայնիս որդին,
Ի՞նչ **ըսեմ**, ո՛վ իմ ուխտերուս որդին:

3 Զու ոյժդ կիներուն մի՛ տար,
Ո՛չ ալ քու ճամբաներդ՝ թագաւորներ տապալողներուն:

4 Թագաւորներուն չի **վայլեր**, ո՛վ Լեմուէլ,
Թագաւորներուն չի **վայլեր** գինի խմել,
Իշխանապետներուն չի **վայլեր** օղի խմել.

5 Որպէսզի խմելով օրէնքը չմոռնան,
Եւ ո՛չ մէկ ⁷տառապանի դատը ⁸ծռեն:

6 Օղին կորստողներո՛ւն տուէք,
Ու գինին՝ դառնահոգիներո՛ւն.

7 Թող խմէ եւ իր թշուառութիւնը մոռնայ,
Ու իր տաժանքը ա՛լ չյիշէ:

8 Բա՛ց քու բերանդ համրին համար,
Բոլոր ⁹անօգնականներուն դատին համար:

9 Բա՛ց քու բերանդ, արդարութեա՛մբ դատէ,
Ու դժբախտին եւ աղքատին դա՛տը պաշտպանէ:

ԱՌԱՔԻՆԻ ԿԻՆԸ

⁴ Կամ՝ Որսի շունը

⁵ Եբր.՝ սորվեցուց

⁶ Եբր.՝ փորիս

⁷ Եբր.՝ տառապանքի որդիի

⁸ Եբր.՝ այլափոխեն

⁹ Եբր.՝ փոփոխութեան որդիներուն

- 10 Առաքինի կինը ո՞վ կրնայ գտնել.
Անոր գինը մարգարիտներէն շատ անելի է:
- 11 Անոր ամուսինին սիրտը անոր վրայ վստահութիւն ունի,
Եւ անարի կարօտ չ'ըլլար:
- 12 Ան իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ
Անոր բարիք կ'ընէ, եւ ո՛չ թէ չարիք:
- 13 Բուրդ ու քթան կը փնտռէ,
Եւ հաճոյքով իր ձեռքերով կը գործէ:
- 14 Ան վաճառականի նաւերուն կը նմանի.
Իր զհացը հեռուէն կը բերէ:
- 15 Գիշերը կը կանգնի ու տան մարդոց՝^է կերակուր կու տայ,
Եւ իր սպասուհիներուն՝^բ հրաման:
- 16 Արտի մը վրայ կը խորհի ու զայն թէ՛ր գնէ՞.
Իր ձեռքերուն պտուղէն այգի կը տնկէ:
- 17 Իր մէջքը զօրութեամբ կը գօտելորէ,
Ու բազուկները՝^գ կ'ամրապնդէ:
- 18 Իր վաճառականութեան լաւ ըլլալը կը հասկնայ.
Անոր ճրագը գիշերը չի մարիր:
- 19 Չեռքերը իլիկին վրայ կը դնէ,
Եւ ափով ըռքը կը բռնէ:
- 20 Ափը դժբախտին կը բանայ,
Ու ձեռքերը աղքատներուն կ'երկարէ:
- 21 Իր տան մարդոց համար ձիւնէն չի վախնար,
Որովհետեւ ամբողջ ընտանիքը՝^հ կրկին հանդերձ՝ հագած է:
- 22 Իրեն ծածկոցներ կը շինէ.
Իր հանդերձը բարակ քթան եւ լժիրանի է:
- 23 Անոր ամուսինը ճանչցուած է՝^ն դռներուն մէջ՝
Երբ երկրին երէցներուն հետ կը նստի:
- 24 Ինք շապիկ կը շինէ ու կը ծախէ
Եւ յաճառականներուն գօտիներ կը յանձնէ:

^ա Այսինքն՝ կերակուրը

^բ Եբբ.՝ որս

^գ Կամ՝ բաժին

^դ Եբբ.՝ կ'առնէ

^ե Եբբ.՝ կը կարծրացնէ, կամ՝ կը գօրացնէ

^զ Եբբ.՝ կրկնակի կարմիր

^է Այսինքն՝ ծիրանիով ներկուած կերպաս

^զ Այսինքն՝ քաղաքին դռներուն

^ը Եբբ.՝ քանանացի վաճառականներուն

ԱՌԱՎՆԵՐՈՒ ԳԻՐՔԸ

- 25 Զօրութիւն ու փառաւորութիւն կը հագնի,
Եւ յետագայ օրերը պիտի ուրախանայ:
- 26 Իր բերանը իմաստութեամբ կը բանայ
Ու լեզուին վրայ՝ քաղցրութեան՝ ուսուցում կայ:
- 27 Իր տան ընթացքը կը քննէ,
Եւ ծովութեան հացը չ'ուտեր:
- 28 Անոր որդիները կը կանգնին ու զայն երանելի կը կոչեն:
Անոր ամուսինն ալ զայն կը գովէ՝ **ըսելով**.
- 29 «Շատ աղջիկներ առաքինի եղան,
Բայց դուն բոլորն ալ կը գերազանցես»:
- 30 ^ձՎայելչութիւնը կը խաբէ, ու գեղեցկութիւնը ունայն է.
Սակայն Տէրոջմէն վախցող կինը պիտի գովուի:
- 31 Տուէ՛ք անոր իր ձեռքերուն պտուղէն,
Եւ անոր արարքները դռներուն մէջ պիտի գովեն զայն:

⁴ Եբր.՝ կարեկցութեան

⁶ Եբր.՝ օրէնք

^ձ Եբր.՝ Շնորհքը